

جنایت‌های رژیم صهیونی قطعاً باعث گسترش و تقویت جبهه مقاومت می‌شود

همیشه

بمباران خانه‌های مردم پیروزی نیست؛ دشمن در غزه و لبنان پیروز نمی‌شود

رهبر انقلاب: حکم بازداشت کافی نیست سران جنایتکار صهیونیستی باید اعدام شوند

مجرم: نتانیاهو حکم: اعدام

بدون همشهری کوه نروید

در مراسم رونمایی از شماره جدید «سرزمین من» کوهنوردان در همشهری از خاطراتشان گفتند

متروی پایتخت روی ریل تکمیل

سختگویی شهرداری تهران از ورود قطارهای چینی به ناوگان در اردیبهشت ۱۴۰۴ خبر داد

پیروزی خیالی اسرائیل

رژیم صهیونیستی با شکست نظامی، اهداف غیر نظامی را می‌زند

دوگانگی آمریکایی

یک بام و دو هوای آمریکا در مواجهه با احکام دیوان کیفری لاهه

دیدگاه
محمدرضا محسنی تانی؛ عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس

رژیم مستأصل صهیونیستی به اهداف خود نرسیده است

بیش از یک سال از عملیات طوفان الاقصی می‌گذرد و رژیم مستأصل صهیونیستی نه تنها به اهداف خودش که نابودی حماس و بازگرداندن اسیران صهیونیست بوده، نرسیده است بلکه در باتلاق غزه گرفتار شده و نمی‌تواند از آن خارج شود.

رژیم صهیونیستی در پاسخ به عملیات طوفان الاقصی، تجاوز و وحشیانه‌ای علیه مردم غزه آغاز کرد و با وجود همه این جنایت‌ها که بیش از ۱۳ ماه تداوم داشته مقامات آن رژیم اعتراف کرده‌اند که نتوانسته‌اند به اهداف خود برسند.

شهادت بیش از ۲۳ هزار نفر در نوار غزه و بیش از ۳ هزار و ۴۰۰ شهید در مناطق جنوبی لبنان، آمار بالای مجروحان و نیز شهادت رهبران و فرماندهان بزرگ حزب الله و حماس نه تنها جبهه مقاومت اسلامی را تضعیف نکرده بلکه عزم آنها را در عرصه نظامی و مقابله با صهیونیست‌ها بیشتر کرده که مصداق آن هلاکت نظامیان صهیونیستی و انهدام تجهیزات نظامی آنهاست.

جبهه مقاومت همزمان حین دفاع از لبنان و نوار غزه به مبارزه با رژیم صهیونیستی ادامه می‌دهد، رزمندگان سلحشور جبهه مقاومت لبنان با روحیه بالای خود عملیات‌های متعددی علیه مواضع و شهرک‌های صهیونیست‌نشین در شمال فلسطین اشغالی را در دستور کار قرار داده و با پرتاب صدها موشک و شکار نظامیان و ادوات زرهی اشغالگران مواضع ارتش رژیم صهیونیستی را موشک‌باران کرده است.

اقدامات گسترده حزب الله ضربات سهمگینی به نظامیان اشغالگر در صفحه ۲ ادامه دارد کرده و سران این رژیم دچار درماندگی و استیصال شده‌اند و تداوم این جنگ بیش از گذشته آنها را دچار فرسودگی نظامی، سیاسی و اقتصادی و زوال خواهد کرد.

تفکر حصارشکن بسیج

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: تفکر بسیجی، بن‌بست‌شکن و نقطه مقابل تحقیر ملی است

۱- راز ماندگاری بسیج

شبکه‌سازی فرهنگی، اجتماعی و نظامی

۲- راز پایه اساسی بسیج

ایمان و خودباوری

۳- ریشه داشتن

در هویت تاریخی و ایرانی

۴- اصلات

اصالت

۵- دید وسیع

دشمن‌شناسی

۶- آثار و نتایج خودباوری

- کشف توانایی‌ها و ظرفیت‌های وجودی انسان
- مانند قدرت تصمیم‌گیری و اراده و عمل
- قدرشناسی از این ظرفیت‌ها و به‌کارگیری آنها
- ایستادن در نقطه مقابل نقشه‌های استکبار

۷- اعتماد به نفس

و خودباوری

۸- معنا و نتیجه خودباوری

- تسلیم در مقابل پروردگار
- «توکل و تکیه و امید» به خداوند
- یقین به وعده‌های صادق الهی
- ایمان داشتن به این حقیقت که همه اجزای بی‌نهایت عالم وجود، لشکر خداست

۹- امتیازهای تفکر بسیجی

- دوری از احساس بی‌هویتی و ناتوانی در برابر موانع
- شناخت از خود و اعتماد داشتن به توانایی‌ها
- برخورداری از تفکر بن‌بست‌شکن
- داشتن اراده و همت
- مروعب‌نشدن در مقابل سلطه‌گران
- لیخنزدن در مقابل جنجال‌های تبلیغاتی مستکبران
- برخورداری از آرمان و هدف
- ایمان داشتن به هدف خود، یعنی ایجاد جامعه اسلامی و تمدن اسلامی و استقرار عدالت
- پیش‌رفتن در مسیر تحقق آرمان‌ها بدون ترس از مرگ و با آرزوی شهادت

۱۰- رویکردهای محوری بسیج

- قرار گرفتن در نقطه مقابل تحقیر ملی
- ایستادن در برابر عوامل داخلی استکبار
- احیای عزت ملی
- حصارشکنی تفکر بسیجی
- مطالعه و مباحثه
- برای تحقیر انفعال و ناامیدی ملت

۱۱- ملزومات در اهتزاز ماندن پرچم بسیج

- عمق بخشی به معارف بسیجی
- افزایش کیفیت فعالیت‌ها
- پرهیز از نگاه سطحی به مسائل
- مطالعه و مباحثه
- تشکیل حلقه‌های درسی و تحقیقی

۱۲- توسعه تخلف‌پذیر جبهه مقاومت

- بمباران خانه و بیمارستان و اجتماعات نشانه پیروزی نیست
- عدم پذیرش پیروزی رژیم صهیونیستی در جهان
- تقویت و تشدید مقاومت با وجود جنایات در غزه و لبنان
- باقی نماندن راهی جز مقاومت برای جوانان غیر فلسطینی و لبنانی
- توسعه جبهه مقاومت به دست خود جنایتکاران

یادداشت
حسام‌الدین برومند؛ کارشناس مسائل بین‌الملل

اعدام؛ کیفر نهایی جنایتکار جنگی

نظام حقوقی بین‌الملل در سال‌های اخیر شاهد تحولات چشمگیری بوده است؛ به‌ویژه اینکه آ نهاد مهم «دیوان بین‌المللی دادگستری» و «دیوان کیفری بین‌المللی» مسئولیت بررسی و قضاوت در موضوعات مختلف بین‌المللی را بر عهده دارند. اگرچه این دو دیوان ممکن است در برخی زمینه‌ها مشابه به‌نظر برسند، تفاوت‌های اساسی میان آنها وجود دارد که تأثیر زیادی بر نتیجه‌گیری‌های حقوقی دارد.

دیوان بین‌المللی دادگستری، در رکن حقوقی قضایی سازمان ملل محسوب می‌شود و میان اعضای این سازمان حکم می‌کند، ولی دیوان کیفری بین‌المللی متفک و مجاز از سازمان ملل مشخصاً صلاحیت رسیدگی به ۴۳ جنایت جنگی، جنایت علیه بشریت، نسل‌کشی و تجاوز را بر عهده دارد که ۲۴ کشور عضو این دیوان کیفری بین‌المللی هستند.

در جریان بحران غزه، در پی شکایت آفریقای جنوبی از اسرائیل در دیوان بین‌المللی دادگستری به‌دلیل جنایات جنگی و نسل‌کشی، این دیوان دستور موقت برای جلوگیری از نسل‌کشی را صادر کرد. با این حال، از آنجا که دیوان بین‌المللی دادگستری تنها به مسائل حقوقی میان کشورها رسیدگی می‌کند و صلاحیت لازم برای صدور احکام کیفری ندارد، دیوان کیفری بین‌المللی وارد عمل شد و حکم بازداشت نخست‌وزیر اسرائیل، بنیامین نتانیاهو و وزیر دفاع سابق آن، یوآو گالات را صادر کرد. این حکم تحول بزرگی در حقوق بین‌الملل به‌شمار می‌رود.

دیوان کیفری بین‌المللی که به‌طور مستقل از سازمان ملل عمل می‌کند و ۱۲۴ کشور عضو آن هستند، از قدرت اجرایی قابل‌توجهی برخوردار است. کشورهای عضو این دیوان به‌طور قانونی ملزم به پیروی از احکام آن هستند. این ویژگی به دیوان کیفری بین‌المللی قدرتی فراتر از دادگاه‌های ملی می‌دهد و آن را به مرجع معتبر در زمینه رسیدگی به جنایات جنگی تبدیل می‌کند. هنگامی که چنین حکمی در تضاد با منافع و خواسته‌های قدرت‌های بزرگ، نظیر ایالات متحده آمریکا صادر می‌شود، می‌توان گفت که دیوان کیفری بین‌المللی مستقل از نفوذهای خارجی عمل کرده است.

در این میان، بیانات اخیر مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مبنی بر لزوم صدور حکم اعدام برای سران رژیم صهیونیستی، به‌ویژه نتانیاهو و گالات، به‌طور آشکار بر این نکته تأکید دارد که کیفر کسانی که دست به جنایات جنگی، نسل‌کشی و کودتای زده‌اند، نباید به بازداشت محدود شود. در این زمینه، رهبری انقلاب اسلامی بر ضرورت اجرای عدالت و مجازات برای متجاوزان تأکید کرده‌اند، چراکه تنها بازداشت این افراد نمی‌تواند پاسخگوی جرائم بی‌شماری باشد.

حکم بازداشت نتانیاهو و گالات، اگرچه گامی مثبت در مسیر رسیدگی به جنایات جنگی است، تا زمانی که این افراد به‌طور عملی در برابر جامعه جهانی محاکمه و مجازات نشوند، همچنان در ابهام و ضعف خواهد بود. در این راستا، ضرورت صدور حکم اعدام برای چنین افراد جنایتکاری به‌طور جدی مطرح می‌شود. حقیقت این است که جامعه بین‌المللی باید به‌سمت صدور احکام قاطعانه و مؤثر در برابر جنایات جنگی حرکت کند تا از تکرار اینگونه جنایات جلوگیری شود و عدالت واقعی تحقق یابد.

نتیجه آنکه، دیوان کیفری بین‌المللی باید به‌عنوان نهادی مستقل، بدون تأثیرپذیری از قدرت‌های بزرگ، به اجرای عدالت بپردازد و از حمایت از جنایات جنگی جلوگیری کند. همچنان که رهبری معظم انقلاب اسلامی نیز تأکید کردند، باید به‌سمت اجرای مجازات‌های مؤثر برای جنایتکاران جنگی پیش برویم، چراکه عدالت، براساس اصل انصاف، باید به‌طور کامل در مورد جنایتکاران بین‌المللی اجرا شود. این تنها راه جلوگیری از تکرار جنایات و تحقق صلح پایدار در سطح جهانی است.

ضمیمه امروز

اسرار سردرها

«محلّه» منتشر شد

تولدت مبارک ۱ سالگیت

به صرف هدیه و تخفیف

مرای ایرانی

در شعبه های قم، اصفهان و تهران: سه راه افسریه

بانک سامان Saman Bank

مزایده املاک

شماره ۱۴۰۳-۱۴

رجوع به صفحه ۵

جزئیات خدمات بیمه تکمیلی بازنشستگان

سقف تعهد بیمه تکمیلی بازنشستگان بالاتر رفت تا از این به بعد بازنشستگان برای تأمین اجتماعی برای تأمین هزینه‌های پزشکی شان بیشتر روی بیمه حساب باز کنند. علی دهقان کیا، رئیس کانون بازنشستگان تأمین اجتماعی تهران در مورد جزئیات قرارداد جدید بیمه تکمیلی بازنشستگان تأمین اجتماعی توضیحات مهمی را ارائه کرد و گفت: «بر اساس توافق که بین کانون عالی بازنشستگان تأمین اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی شده است ۵۰ درصد از حق بیمه ۲۳۰ هزار تومانی بیمه تکمیلی آتی سازمان حافظ توسط فرد بیمه‌شده (بازنشسته) و ۵۰ درصد مابقی توسط سازمان تأمین اجتماعی پرداخت خواهد شد.»

بازه زمانی بیمه تکمیلی جدید	اول آذر ۱۴۰۳ تا اول آذر ۱۴۰۴
جزئیات خدمات بیمه تکمیلی	جراحی‌های تخصصی ۸۵ میلیون تومان
جراحی‌های عمومی	۴۰ میلیون تومان
خدمات پاراکلینیکی	۶ میلیون تومان
تشخیص بیماری	۴ میلیون تومان
پرداخت مزاد بیماران خاص	۳۵ میلیون تومان

تأثیر معدل در کنکور در شورای عالی انقلاب فرهنگی بررسی می‌شود

علیرضا کاظمی، وزیر آموزش و پرورش؛ تأثیر قطعی معدل در کنکور، مصوبه درستی بود، اما نیاز به اصلاح دارد و این اصلاح نگرانی‌هایی را در بین جامعه ایجاد کرده است و تا زمانی که در صحن شورای عالی انقلاب فرهنگی مطرح نشده است، نمی‌توان اظهار نظر دقیقی داشت.

حمایت مالی ۷ میلیونی از دانشجویان رتبه برتر

محمد محمدی مسعودی، مدیرکل بورس و اعزام دانشجو، بورس دانش برای ۵ درصد رتبه برتر کنکور طراحی شده و سقف حمایت مالی ما، ماهانه ۷ میلیون تومان کمک هزینه است و سال گذشته ۲۰۰ نفر و در سال جاری ۵۲۸ نفر از بورس دانش استفاده کرده‌اند.

خانه امید برای معلولان

تا کنون ۱۹۱ هزار و ۸۶۱ واحد مسکونی برای خانواده‌های دارای حداقل ۲ عضو معلول ساخته شده است

گزارش - لیلا شریف روزنامه‌نگار

۱۴ میلیون معلول در ایران زندگی می‌کنند و این جمعیت برای داشتن یک زندگی آسان نیازمند دریافت یک سری خدمات و کمک‌های ویژه هستند. هر چند در تمام این سال‌ها تلاش شده است تا با اصلاح بندهای قانونی، شرایط برای حضور پررنگ معلولان در جامعه مهیا شود اما هنوز هم شاهد هستیم که مواردی همچون سهیم ۳ درصدی معلولان برای استخدام در سازمان‌های دولتی و واریز مستمری این قشر آنچنان که باید و شاید جدی گرفته نشده است. با وجود تمام کاستی‌ها چند اقدام مهم را می‌توان به‌عنوان نقطه‌ای روشن در زندگی معلولان یاد کرد.

مسکن برای ۱۹۲ هزار معلول ساخته شد

در حال حاضر حدود ۲۲۰ هزار معلول فاقد مسکن در کشور زندگی می‌کنند و چنین آماري موجب شد تا برای خانه‌دار شدن این افراد راه‌چاره‌ای اندیشیده شود. از سال ۱۳۸۵ - که سازمان بهزیستی تأمین مسکن گروه‌های هدف تحت پوشش را آغاز کرد - تا کنون ۱۹۱ هزار و ۸۶۱ واحد مسکونی با مشارکت سازمان بهزیستی و سایر دستگاه‌ها به گروه‌های هدف تحویل داده شده است. مریم مهرآرا،

عکس همشهری امیر رستمی

- ۲۲۰ هزار معلول فاقد مسکن
- ۱۹۱،۸۱۶ واحد مسکونی ساخته و به معلولان تحویل شده است.
- ۲۰۰ میلیون تومان وام بلاعوض برای تأمین مسکن افراد معلول پرداخت می‌شود.

ارائه وام بلاعوض ۲۰۰ میلیون تومانی به معلولان

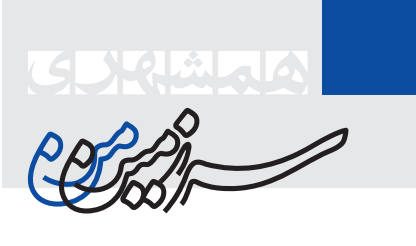
روز گذشته نیز سیدجواد حسینی، رئیس سازمان بهزیستی، با اشاره به وضعیت خانواده‌هایی که دارای عضو معلول هستند، گفت: وام‌های بلاعوض ۲۰۰ میلیون تومانی برای تأمین مسکن افراد دارای معلولیت پرداخت شده است.

معاون تأمین و توسعه مسکن سازمان بهزیستی کشور در این باره توضیح داد: «از این تعداد ۱۵ هزار و ۳۵۵ واحد مسکونی به خانواده‌های دارای حداقل ۲ عضو معلول تعلق دارد. همچنین در ۶ ماه اول امسال هم برای خانه‌دار شدن ۲۱۰۳ خانوار کمک شده است.»

افزایش سهیم در بودجه

اجرائی نشدن قانون حمایت از حقوق معلولان، پای ثابت اعتراض‌های این قشر از جامعه است تا جایی که در مهرماه سال جاری، افراد دارای معلولیت در نامه‌ای به رئیس مجلس اعلام کردند: «دولت موظف است به معلولان واجد شرایط کمک هزینه معیشت به میزان حداقل دستمزد سالانه (۷ میلیون و ۱۶۰ هزار تومان) پرداخت کند. متأسفانه مبلغ فعلی پرداختی تنها ۳۲۰ هزار تومان است.» گلابه معلولان موجب شد تا لایحه بودجه ۱۴۰۴ با افزایش

۲۰ درصدی مستمری مددجویان راهی مجلس شود. هر چند این افزایش ۲۰ درصدی در نگاه اول مثبت تلقی می‌شود اما علی محمودنژاد، مدیرعامل انجمن دفاع از حقوق معلولان ایران این افزایش را کافی نمی‌داند: «بالا بودن هزینه‌ها سبب می‌شود تا این افزایش ۲۰ درصدی معلولان نه تنها ناکارآمد باشد بلکه شرایط بهداشتی، اقتصادی و اجتماعی آنان را تضعیف کرده و صدماتی معلولان را در خصوص اجرای ماده ۲۷ قانون در آورد.»

عدد خبر

۱۷۰ پروژه

گردشگری با سرمایه‌گذاری ۱۰ هزار میلیارد تومان به بهره‌برداری رسیده و ۲۷۰ پروژه تاسیسات گردشگری نیز با حجم سرمایه‌گذاری حدود ۵۷۰ هزار میلیارد تومان در حال احداث است.

۲۰ سال

از آغاز جزیره‌ای شدن پارک ملی کلاه‌قازی گذشته و یک سوی منطقه شهرک صنعتی، سوی دیگر جاده اصفهان به شیراز و در شمال آن توسعه شهر اتفاق افتاده و موجب نامنی زیستگاه حیات وحش شده است.

باستان‌شناسی

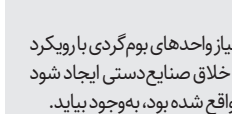
فلات ایران قطب سکونت بشر در مهاجرت بزرگ از آفریقا بود

پژوهشی جدید با ترکیب شواهد ژنتیک، بوم‌باستان‌شناسی و باستان‌شناسی، فلات ایران را به‌عنوان منطقه‌ای کلیدی معرفی کرده که در مهاجرت انسان خردمند (هوموساپینس) در ۲۰ هزار سال قبل از آفریقا، نقش مرکزی ایفا کرده است. به گزارش ایلنا، این مطالعه در مجله «نچجر کامیونیکیشنز» منتشر شده و دوره حیاتی بین حدود ۷۰ هزار تا ۴۵ هزار سال پیش را برجسته می‌کند و فلات ایران را قطب سکونت اولیه بشر شناخته است.

سازمان بازرسی در موضوع طرح طبیعت‌گردی آشوراده عملکرد مؤثر داشت

شینا انصاری، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست؛ گزارش سازمان بازرسی درباره طرح طبیعت‌گردی آشوراده بسیار مؤثر واقع شد. سازمان حفاظت محیط‌زیست نیازمند توجه و کمک بیشتر سازمان بازرسی کل کشور در مواردی است که بررسی و اعمال قانون درخصوص آنها از عهده سازمان حفاظت محیط‌زیست خارج است.

واحدهای بوم‌گردی با صنایع دستی تجهیز می‌شوند

محمدحسین عسکریپور، مدیرکل دفتر حمایت از تولید صنایع دستی؛ تعاونی تأمین نیاز واحدهای بوم‌گردی با رویکرد صنایع دستی تشکیل شد. رویکردمان این است که در هر واحد بوم‌گردی یک خانه خلاق صنایع دستی ایجاد شود و پیوندی عمیق بین واحدهای گردشگری و صنایع دستی که در گذشته مورد غفلت واقع شده بود، به‌وجود بیاید.

بدون همشهری کوه نروید

آیین رونمایی از مجله سرزمین من با حضور کوهنوردان پایتخت برگزار شد

گزارش - زهرا فیعی روزنامه‌نگار

آیین رونمایی از مجله «سرزمین من» با موضوع کوه‌های تهران و عنوان «تهران؛ شهر قله‌های ۴ هزار متری» با حضور پیشکسوتان و کوهنوردان تهرانی عصر دیروز در مؤسسه همشهری برگزار شد. در این نشست از ۱۰ کوهنورد نیز تجلیل شد. دومین شماره از مجله سرزمین من در کیوسک‌های مطبوعاتی در دسترس است.

تجلیل از کوهنوردان تهرانی در این مراسم از حمید مساعدیان (پزشک کوهستان)، مجید قیدی‌نژاد، زینال مظلومی، بهمن حاج‌هاشمی، پروین رضایی، فاطمه فتح‌اللهی، بهنام بهلولی، راشین جهانیازی، عبدالرضا زمانی‌فر و مجتبی ساقیان به‌عنوان کوهنوردان تهرانی تقدیر به عمل آمد.

لطفاً تابلوها را ترمیم کنید

عزیز خلیج، رئیس کمیته پیشکسوتان فدراسیون کوهنوردی؛ زمستان توجال را دست‌کم نگیرید. این کوه مخاطرات قله‌های ۴ هزار متری را دارد. بیشترین تلفات در توجال ثبت می‌شود. به هشدارها توجه کنید. به کوهنوردان کمک کنید و شهرداری منطقه یک ناحیه کوهستان هم بهتر است تابلوهای راهنما را که فرسوده شده‌اند، ترمیم کند.

۳۰۰ گرم زباله سنگین تر از ده‌ها کیلو آذوقه

داریوش شهبازی، تهران‌پژوه و کوهنورد؛ امروزه صعود یک‌روزه به توجال بسیار رایج شده است، در حالی که این کار در گذشته به چند روز زمان نیاز داشت. رسم کوهنوردی موضوعی است که کوهنوردان جوان نیاز دارند یاد بگیرند. با چند ده کیلو خوراکی صعود می‌کنند، ولی حاضر نیستند ۳۰۰ گرم زباله‌شان را برگراندند.

بدون تجهیزات قله نروید

زینال مظلومی، کوهنورد تهرانی؛ در ۷ روز جدال با مرگ در جبهه شمال دماوند، چیزی که نتاجم داد امید بود. اواخر خرداد سال ۱۳۷۹ در برنامه صعود به دماوند با پای شکسته ۷ روز در ارتفاع ۲۰۰۰ متری دره یخار گرفتار شدم. ۲۷ کیلوگرم از وزنم کم شد، تیم‌های امداد و نجات در تلاش بودند من را پیدا کنند. بالای سرم در مسیر چندین چناره از سال‌های قبل بود و نمی‌دانستم من نفر بعدی هستم یا نه؟ چند روز پیش در قله توجال فردی با دست‌های سیاه‌شده از سرما و بدون دستکش دیدم که برای نخستین بار رهی قله بود. بدون امکانات به هیچ‌قله‌ای نروید.

مشارکت مردمی در ساخت جان‌پناه‌های تهران

کاوه کاشفی، رئیس سابق هیأت کوهنوردی استان تهران؛ نخستین جان‌پناه در قله‌های اطراف تهران با مشارکت مردم در سال ۱۳۲۶ ساخته شد. تا سال ۱۳۴۶ که فدراسیون کوهنوردی زمین پناهگاه شیرپلا را از مش صفر خرید، هر گونه ساخت‌وساز برای جان‌پناه در کوهستان با مشارکت مردم انجام شد. قبل از تأسیس ستاد پیشگیری از حوادث کوهستان نیز کوهنوردان پیشکسوت در مسیرهای شلوغ صعود می‌یستادند و شرایط هوا، لباس و غذا را به سایر کوهنوردان متذکر می‌شدند. در آن سال‌ها توجال سالانه ۲۰ کشته می‌داد.

تسلیم خانواده‌های محترم فرهمند و بطحانی

درگذشت سرکار خانم **مریم بطحانی** را تسلیم عرض نموده، از خداوند متعال برای آن مرحومه علو درجات و برای بازماندگان بخصوص دختران محترمه، صبر و سلامتی آرزو نمودیم.

از طرف خانواده‌های محمدی و مکمل و شرکت ایران پاپیروس

خبرخوان

تخریب کارخانه غیرمجاز تولید زغال چوب در جنگل‌های هیرکانی، تصویب برسداری از ۴ فوبلنگ ایوانی در آزیستگاه این حیوان در معرض خطر انقراض، آتش‌سوزی در جنگل‌های رودبار و ثبت تصاویر یک گونه بسیار کمیاب در خراسان شمالی از مهم‌ترین خبرهای امروز حوزه محیط‌زیست است.

یک کارخانه غیرمجاز زغال‌گیری از تنه درختان در چمستان نور بعد از شناسایی و تشکیل پرونده قضایی به‌طور کامل تخریب شد. راهاندازی کارخانه تهیه زغال از تنه سالم درختان جنگلی توسط متخلفان، آن هم در قلب جنگل‌های ممنوعه و ۵۰ میلیون‌ساله هیرکانی دور از چشم یگان حفاظت منابع طبیعی موضوع عجیبی است.

تصویر یک قلاده کاراکال با سبانه‌ها گوش توسط شهروند جاجرمی در این شهرستان مستندسازی شد. حضور این گربه‌سان نایاب در منطقه یوزکنام بل ابریشم، نویدبخش تنوع زیستی غنی و حضور گونه‌های بی‌ظنیر جانوری است. کویر زیستگاه گربه کاراکال است.

همزمان با آغاز سرشماری پاییزه گونه‌های حیات وحش در زیستگاه‌ها، همیاران و محیط‌بانان موفق شدند تصاویر ۴ یوزپلنگ ایرانی را در یک روز ثبت کنند. ۳ قلاده یوز در پناهگاه حیات وحش میاندشت و یک قلاده یوزپلنگ ایرانی در حوزه محیط‌بانی عباس آباد روت ثبت شد. تصاویر ثبت‌شده متعلق به «هیوا» ماده‌یوز بالغ پارک ملی توران است.

حافظ

زلفت هزار دل به یکی تار مویست
راه هزار چاره گر از چار سو مویست

صحفا: اعلیٰ علی شاهره‌ای

صاحب امتیاز:
مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سرمدیر: دانیال معمار

مدیران:
مدیران: سعید سربدیز
شهرام فرهنگی، علی عمادی
شاهین امین، حامد فوقانی

مدیران فنی:
مدیر فنی: حامد یزدانی
مدیر هنری: مهدی سلامی
مدیر عکس: امیر پناهپور

سیاسی و دیپلماتیک:
مدیر: حسین ارجلو
شورنگار:
مدیر: پروانه بهرام‌نژاد
مدیر: مریم باقرپور

اقتصاد:
مدیر: حسین لطفی
مدیر: مریم موسی‌پور

تماشایی:
مدیر: امیر محمد یعقوب‌پور
مدیر: لیلیا فرسند

ایرانشهر:
مدیر: زهرا عباسی
تندیسچی:
مدیر: عیسی محمدی
مدیر: مریم سرخوش

سرخ:
مدیر: جواد عزیز
مدیر: محمد جعفری

دانشگاه:
مدیر: ساسان شادمان
مدیر: زهرا خلجی

سرزمین من:
مدیر: محمد باریکاتی

جامعه:
مدیر: زهرا عباسی
گزارش:
مدیر: مریم سعید میر
مدیر: فاطمه عسگری نیا

۳۴ (سیما و تلویزیون):
مدیر: سعید فروری
مدیر: علیرضا محمودی

صفحه آخر:
مدیر: جواد نصرتی

طرح و گرافیک:
مدیر: محمد علی طلیعی

کوچه گرد

چرا ورودی خانه‌های قدیمی عقب‌تر از لبه پیاده‌راه بود؟

لیلیا باقری
قدیم‌ها فقط روی خوش صاحبخانه نبود که دعوت می‌کرد به جای، ورودی خانه‌اش هم به تو می‌گفت «قدمت روی چشمانم» در بنای خانه هم جای برای قدم‌های تو می‌گذاشت.

ورودی خانه‌های قدیمی را که تماشا کنی، می‌بینی چون اغلب خانه‌ها در کوچه‌های تنگ و باریک بودند، ورودی خانه را یک تارک و نیم متر عقب‌تر از لبه راه می‌ساختند. این عقب، فضای مناسبی بود برای ایستادن یا نشستن آدم‌ها، صاحبخانه می‌توانست بدون مزاحمت برای همسایگان و عابران به استقبال یا بدرقه مهمانان خود بیاید. یا وقتی کسی با صاحبخانه کار داشت با فرغ پال جلوی در به انتظار می‌ایستاد یا روی مسکوه‌های پیرنشین استراحت می‌کرد. البته وقت بارش باران، خستگی و یا سختی تحمل آفتاب، دقایقی را زیر سردر خانه استراحت می‌کرد.

اگر هم ورودی خانه‌ای نیش کوچه قرار می‌گرفت، ورودی را پُخ می‌ساختند. چون کوچه‌ها کم عرض بودند و نیش، جای مناسبی برای ورودی نبود و ممکن بود به دلیل نداشتن دید کافی، تردد اهالی خانه با عابران در کوچه هم‌زمان شود و این اتفاق خیلی خوشایند نبود. در انتهای راه‌های یک‌بست هم باز به دلیل همین کم‌عرضی، تنها در ورودی کوچه قرار داشت؛ یعنی آخرین خانه در امتداد مسیر کوچه قرار می‌گرفت. برای همین برخی از کوچه‌ها چون تنها یک خانه در آن بود برای حفظ امنیت و حریم، در دیگری ابتدای کوچه کار می‌گذاشتند و معروف می‌شدند به «کوچه در دار».

گذشته از اینها، اگر ورودی بنا برای خانه مسکونی بود که بعد از در، دهلیزی وجود داشت و فضایی که وقفه بیندازد بین ورود از فضای بیرون به درون. اگر جایی بود مثل مسجد که حتماً هستی داشت؛ جایی برای محصور ماندن فضای داخل و دیده نشدن از بیرون، اما اگر ورودی مربوط به کاروانسرا یا تیمچه بود طوری ساخته می‌شد که خیلی سریع وارد فضای اصلی بشوی.

در این گذشته که حالا جز خیال و خاطره از آن نمانده، همه چیز در خدمت تعامل آدم‌ها با هم بود و بناها هم هوای آدم را داشتند. حواسشان، هم به اهالی خانه بود و هم همسایه و آشنا و رهگذر... آن وقت‌ها نوع دوستی و محبت در معماری خانه هم بود؛ جایی برای دمی ایستادن، نشستن، گفتن و حتی نگفتن و تنها نفسی تازه کردن که شهرها با تک تک خانه‌هایش می‌گفت پناه و آسایش آدم‌هاست.

تهران رقیب شهرهای زیبای جهان

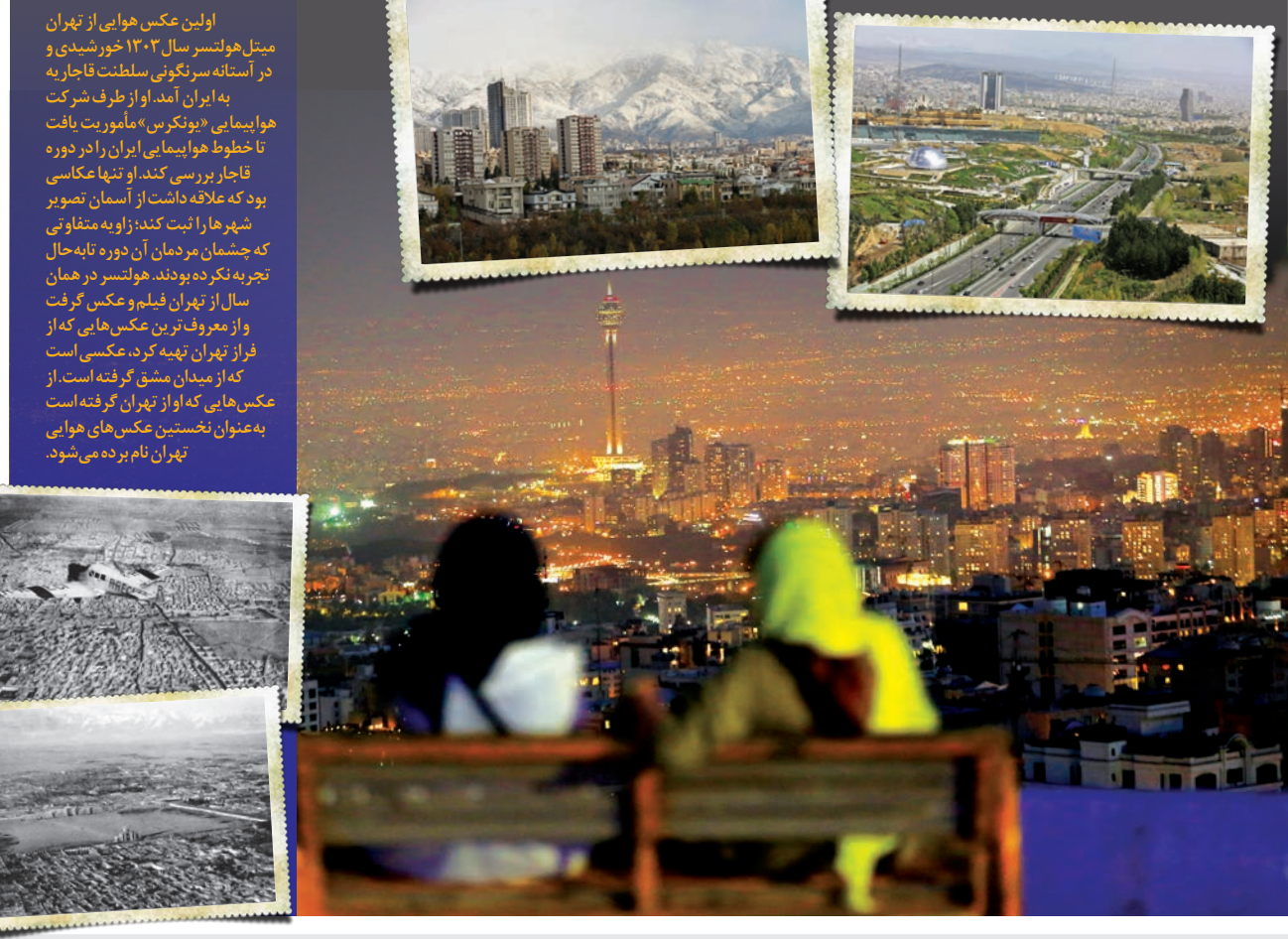
عکس‌های چشمگیر هوایی از تهران، این شهر را در فضای مجازی مشهور کرده است

تهران به عنوان یک شهر یویا و چند وجهی در قلب ایران، شاهدی بر تنوع فرهنگی، تاریخی و طبیعی کشورمان بوده است

آتهایی که اهل گشت و گذار در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی هستند، شاید دیده باشند که یکی از کاربران زیر پست یک فرد مصری که تصویری هوایی از شهر قاهره را به اشتراک گذاشته، نوشته است: «فکر شو نمی‌کردم شهری زشت‌تر از تهران وجود داشته باشه!». اجازه بدهید همین اول ماجرا این دوست عزیز مخالفت کرده و بگویم که برخلاف نظر این کاربر، اتفاقاً تهران یکی از زیباترین شهرهای جهان است. واقعیت این است که تهران به عنوان یک شهر یویا و چند وجهی در قلب ایران، شاهدی بر تنوع فرهنگی، تاریخی و طبیعی کشورمان بوده است.

اولین عکس هوایی از تهران مینل هولتسر سال ۱۳۰۲ خورشیدی و در آستانه سرنگونی سلطنت قاجار به ایران آمد. او از طرف شرکت هواپیمایی «یونکرس» مأموریت یافت تا خطوط هواپیمایی ایران را در دوره قاجار بررسی کند. او تنها عکاسی بود که علاوه داشت از آسمان تصویر شهرها را ثبت کند؛ زاویه متفاوتی که چشمان مردمان آن دوره تا به حال تجربه نکرده بودند. هولتسر در همان سال از تهران فیلم و عکس گرفت و از معروف‌ترین عکس‌هایی که از تهران تهیه کرد، عکسی است که از میدان مشق گرفته است. عکس‌هایی که او از تهران گرفته است به عنوان نخستین عکس‌های هوایی تهران نام برده می‌شود.

عکس خانه

درختان هنری شهر

اتفاق خوبی که این روزها در شهر زنجان افتاده این است که درختان خشکیده سطح شهر به جای بریده شدن، با داستان توانمند هنرمندان زنجانی به مجسمه‌های زیبا، مشاهیر و بزرگان زنجان تبدیل شده‌اند؛ کاری خلاقانه که پیش از این نیز در همین تهران خودمان به ویژه در خیابان ولیعصر توسط دانشجو جوان رشته هنر و هنرمندان رخ داده بود. اگر از خیابان ولیعصر عبور کرده باشید حتماً دیده‌اید درخت‌های خشک شده‌ای را که تبدیل به مجسمه‌های چوبی بی نظیر شده‌اند. درخت‌های انتخابی برای این کار هم، همگی خشکیده هستند و هیچ شاخ و برگ ندارند. در واقع این آثار بر روی ایندنه درختان اجرا می‌شود، اما هنرمندان موظف هستند که کار خراطی با اجرای طرح را به نحوی انجام دهند که کلیت درخت دچار انهدام یا نابودی نشود و باعث بهبود شکل ظاهری آن شوند. این کار چه در تهران و چه در زنجان، باعث زیبایی بصری در شهر و آشنایی مردم با هنرمندان می‌شود. به امید اینکه این طرح خلاقانه، در دیگر شهرها هم به همین روش به اجرا در بیاید.

گرتیویج

مهد کودک میلیون یورویی

اگر احتمالاً برخی سسریال‌ها مثل «برکینگ بد» را دیده باشید، می‌دانید پولشویی چیست، پولشویی یعنی شخصی حقیقی یا حقوقی، برای فرار از مالیات یا فساد مالی، شرکت یا مؤسسه‌ای خدماتی تأسیس کند که اسناد رسمی آن، هزینه‌های سنگینی را نشان می‌دهد، اما در دنیای واقعی، این میبالغ هزینه نشده است. حالا این روزها، این اتفاق در مجارستان رخ داده که مهد کودک در روستای «گازار» واقع در استان «توگراد» که ماه سپتامبر امسال افتتاح شده است، اسناد رسمی نشان می‌دهند که امسال اتحادیه اروپا، مبلغ ۱/۸ میلیون یورو برای اداره این مهد کودک هزینه کرده است، اما این در حالی است که تنها ۱۲ کودک از خدمات این مهد کودک استفاده می‌کنند. با یک حساب سرانگشتی، اینطور به نظر می‌رسد که برای هر کودک در این مرکز خدماتی، ۱۵۰ هزار یورو هزینه شده و این در حالی است که در این روستا، می‌توان با این مبلغ، یک منزل مسکونی بزرگ خرید، مجارستان همواره در طول سال‌های گوناگون و بر اساس جدول امتیازدهی اتحادیه اروپا، یکی از فاسدترین کشورهای اروپایی است و حالا واحد مبارزه با تقلب و کلاهبرداری اتحادیه اروپا، تحقیقاتش را آغاز کرده تا ببیند در این مهد کودک، آیا کاسه‌ای زیر نیم کاسه هست یا نه؟!

عکس: طاهر همشهری / امیدی بیات، حامد خورشیدی و امیر پناهپور

آخرالزمان در ایسلند

اینجا چشمه آب گرم «بلو لاکون»، جایی سردسیر و پر از برف در شبه جزیره ریکیانس در جنوب غربی ایسلند است که یکی از جاذبه‌های توریستی این منطقه به حساب می‌آید و هر سال بازدیدکنندگان فراوانی را به سوی خود جلب می‌کند. اما این تصاویر، پارکینگ خودروهای این مجموعه تفریحی، در زمانی را نشان می‌دهد که مواد مذاب، در حال بلعیدن آن است. آتشفشان نزدیک این منطقه در کمتر از یک سال، ۷ بار فوران کرده و حالا بعد از ۸۰۰ سال خاموشی و از سال ۲۰۲۱، چنان خودی نشان می‌دهد که اهالی این منطقه اصلاً به یاد ندارند. هتل‌ها و خانه‌های مجاور این منطقه توریستی تخلیه شده‌اند و مواد مذاب، آهسته آهسته در حال پیشروی است.

سوژه روز

نقاشی با قرص ماه

ماه، این تنها قمر طبیعی سیاره زمین که به دور ما می‌گردد، گاهی آنقدر به زمین نزدیک می‌شود و خودش را رنگی رنگی می‌کند که دل آدم‌ها را می‌برد و مسارا محور روی ماه خود می‌کند. حالا «مارسلا جولینا پیس» عکاس ایتالیایی، در طول ۱۰ سال عکس‌های خودش را از ماه گرفته و ۴۸ تصویر منتخب را در یک تصویر و کنار هم، به شکل مارپیچی، چیده تا ما هم از دیدن ماه‌های رنگی لذت ببریم؛ تصویری که این روزها در شبکه‌های اجتماعی هم بسیار دست‌به‌دست شده است.

باشگاه فوتبال پرسپولیس

هزار دقیقه سوخته

پرسپولیس در این فصل عملاً وینگر ازبکستانی اش را در اختیار نداشته

یک بازی حساس و چند نیمچه بازی

نیمه دوم مرحله گروهی لیگ قهرمانان اروپا از امشب آغاز می شود

پخش زنده

لیگ قهرمانان آسیا ۲	سپاهان	۱۹:۳۰	الوحدات
لیگ قهرمانان اروپا	اسلوان بر اتیسلاوا	۲۱:۱۵	ات میلان
	اسپار تاپر اک	۲۱:۱۵	اتلتیکو مادرید
	بار سلونا	۲۳:۳۰	برست
	بایر لورکوزن	۲۳:۳۰	سالن بورگ
	بایرن مونیخ	۲۳:۳۰	پاری سن ژرمن
	اینتر	۲۳:۳۰	لایپزیش
	منچستر سیتی	۲۳:۳۰	فاینورد
	اسپورتینگ	۲۳:۳۰	آرسنال
	بانک بویز	۲۳:۳۰	آتلانتا

برنامه بازی

لیگ نینگان آسیا	پر سپولیس	۱۷:۳۰	النشر طه
لیگ نینگان آسیا	الاهلی	۱۹:۳۰	استقلال
لیگ قهرمانان آسیا ۲	تر اکتر	۱۹:۳۰	الوکره
لیگ قهرمانان آسیا ۲	استقلال تاجیکستان	۱۷:۳۰	سپاهان

تستر یک
روزنامه نگار
امیر محمد یعقوب پور

اوستون مصدوم!

بدون تردید یکی از مهم ترین عوامل قهرمانی پرسپولیس در فصل گذشته، اضافه شدن اوستون اورونوف به این تیم بود. ستاره ازبکستانی به شکلی معجزه آسا و از دل درگیری درون باشگاهی در استقلال به پرسپولیس لینک شد. داستانش را همه می دانند؛ اینکه جواد نکونام این بازیکن را نخواست و جذب او را مشروط به حضور آبازیکن متوسط ایرانی کرد. این اتفاق هم در نهایت رخ نداد تا استقلال یک پاس گل تاریخی به رقیب سسنتی اش بدهد و درخشش اورونوف در پیراهن پرسپولیس به سوزهای برای شماتت دائمی نکونام تبدیل شود. با این حال اما در فصل جدید، داستان به کلی عوض شده و حالا پرسپولیس عملاً بازیکنی به اسم اورونوف در اختیار ندارد. او که دائماً مصدوم است، دیدار دیشب سرخپوشان مقابل الریان قطر را هم از دست داد تا کم کم هواداران از یاد ببرند اصلاً چنین بازیکنی در تیمشان وجود داشته است.

پرسپولیس از ابتدای فصل در لیگ برتر، جام حذفی و لیگ نخبگان آسیا مجموعاً ۱۶ بازی انجام داده و این یعنی ۱۴۴۰ دقیقه. اورونوف اما از تمام این مدت، مجموعاً فقط ۴۷۲ دقیقه در زمین حاضر بوده تا به نوعی هزار دقیقه از مسابقات فصل پرسپولیس را از دست بدهد؛ چیزی حدود دوسوم از بازی ها را! نیازی به توضیح نیست که وقتی بازیکنی در این حجم مصدوم است، حتی زمان هایی که به بازی گرفته می شود هم آن طراوت و اثر گذاری مورد انتظار را نخواهد داشت. این مسئله در مورد اورونوف آشکارا در بازی با الغرافه به چشم آمد و وضع طوری شد که تعویض وینگر ازبکستانی، از سوی هیچ یک از هواداران و کارشناسان مورد انتقاد قرار نگرفت.

اورونوف که در لیگ بیست و سوم طی نیم فصل بازی برای پرسپولیس ۶ گل در لیگ برتر به ثمر رساند، امسال در لیگ و آسیا فقط یک گل زده؛ یک گل نه چندان کلیدی مقابل فولاد خوزستان. یکی از دلایل وضعیت نامناسب این ستاره ازبکستانی، فرسودگی اوست؛ چه اینکه اورونوف در طول ماه های گذشته بدون استراحت ناچار بوده برای تیم های ملی امید و بزرگسالان ازبکستان و نیز پرسپولیس به میدان برود و این موضوع مقاومت او در برابر آسیب دیدگی ها را کاهش داده است. از سوی دیگر این اواخر در نوع بازی اوستون، یک جور هراس از ضربه خوردن و آسیب دیدگی دوباره هم دیده می شود؛ کابوسی که همه بازیکنان با نرخ بالای مصدومیت آن را تجربه می کنند.

خوب و بد فنی گاریدو موضوعی مجزا است که زیاد در موردش حرف زده شده و طبیعتاً این بحث ادامه هم خواهد داشت. با این حال به ارث رسیدن این نسخه از اورونوف را باید به حساب بدنشانی محض مربی اسپانیایی گذاشت. بدون هیچ تردیدی، فصل گذشته آمادگی اورونوف و نیز حضور مؤثر مهدی ترابی که معمولاً در نیم فصل های دوم اوج می گرفت، از عوامل کامیابی اوسمار ویرا و همینطور نمایش های جذاب پرسپولیس بود. گاریدو اما هیچ یک از آنها را در اختیار ندارد، مثل عبدالکریم حسن که هر قدر در فاز دفاعی منززل بود، در حرکات هجومی به تیم کمک می کرد.

سوز روز

شانسی آورد «قلعه نویی کوویج» نیست!

ساکت الهامی در این فصل نتایج خوبی روی نیمکت نساجی به دست نیاورده و شعارهای اعتراضی زیادی را هم تحمل کرده است. نساجی از ۱۰ بازی در لیگ ۶ امتیاز گرفته و در قعر جدول رده بندی مسابقات قرار دارد. آنها در جام حذفی هم در مرحله یک شانزدهم نهایی میزبان تیم دسته اولی مس شاهر بلک بودند که نهایتاً در دقایق تلف شده و با گل دقیقه ۹۵ سیامک نعمتی موفق به صعود شدند. همه اینها یعنی جایگاه ساکت در قلمشهر خوب نیست و حتی در جریان همین مسابقه هم تماشاگران علیه او شعار دادند؛ آنچه با مشت گره کردن الهامی پس از گل صعود رو به سکوها خیر ساز شد و وضعیت را بدتر کرد.

همه اینها را گفتیم تا یادآوری کنیم درست در چنین شرایطی، الهامی وظیفه خودش دانسته با تندترین ادبیات از سر مربی تیم ملی دفاع کند. او پس از این مسابقه گفت: «ما عادت کردیم اجنبی پرست باشیم. اگر به جای قلعه نویی، قلعه نویی کوویج رو به روی ما بود، اینگونه حرف نمی زدیم!» خب البته اصل حرف او اعتراض به تبعیض است که فکر می کند افکار عمومی بین مربیان داخلی و خارجی قائل هستند. حالا کاری به درست و غلط بودن این ایده نداریم، اما اتفاقاً آخرین ویچی که سر مربی تیم ملی شدند، اسمش در اگان اسکوچیچ بود که همه یادمان هست چه بلایی سرش آمد. او در مسابقات مهم تر، مقابل رقبای نسبتاً باکیفیت تر و با فوتبال بهتر همین نتایج را به دست آورد، اما بازیکنان تیم ملی نه تنها مدرسه فوتبالش را تبلیغ نکردند، بلکه علیه اش دست به کودتاهم زدند. در نتیجه امیر خیلی هم باید خوشحال باشد که اسمش «قلعه نویی کوویج» نیست!

صبح دیروز مانور زمستانه در سایت برف روبی منطقه ۳ برگزار شد

آمادگی شمال شهر برای بارش برف

مدیرکل امور خدمات شهری شهرداری تهران: برای بارش های پیش رو آماده ایم

صفحه ۱۶

سخنگوی شهرداری تهران در نشست با اصحاب رسانه چه گفت؟

افق روشن پایتخت

۳/۵

میلیون درخت کاشته شده است

۱۰

همت برای اجرا و تکمیل پروژه های من شهردارم اختصاص داده شده است

۲۲

هزار ۵۰ هزار مخزن پسماند در تهران نوسازی شده است

صفحه ۱۴

قدرانی از ۳۰ نویسنده کتاب های تقریظ شده توسط رهبر معظم انقلاب

تجلیل از قلم های آسمانی در برج میلاد

همکاری شهرداری تهران با نویسندگان

صفحه ۱۶

متروی پایتخت روی ریل تکمیل

سخنگوی شهرداری تهران در گفت و گو با همشهری از ورود قطارهای چینی به ناوگان در اردیبهشت ۱۴۰۴ خبر داد

عکس: همشهری/عسیر بنامیر

اصل ماجرا

اصل ماجرای ساخت و ساز در رودره اوین چیست؟

فضاهای بی دفاع شهری حاشیه رودره اوین به مجموعه گردشگری باغ سبز تبدیل می شود. این اقدام همزمان با اجرای طرح ساماندهی و توسعه شهرک نیایش (اسلام آباد) با عنوان طرح موضعی حیاط تهران انجام می شود. ۳ آذر بود که خبری با عنوان «تبدیل فضای سبز در شهرک غرب به رستوران خصوصی» در یکی از پایگاه های خبری منتشر شد و ذیل آن از شهرداری خواسته شد که پاسخگوی این موضوع باشد.

تغییر کاربری برای ساخت رستوران؟!

در خبر منتشر شده در فضای مجازی نوشته شده بود، «در یکی از زمین های فضای سبز واقع در خیابان ایران زمین شهرک غرب، که بخشی از باغ های تهران محسوب می شده، اخیراً رستورانی احداث شده و برای آن مسیر اختصاصی نیز در نظر گرفته شده است.»

این اقدام باعث نگرانی شهروندان شده و سؤالاتی را در باره جرایم تغییر کاربری فضای سبز شهری و واگذاری آن به یک رستوران خصوصی به وجود آورده است. فضای سبز شهری نه تنها از جنبه زیست محیطی بلکه به عنوان ریه های تنفسی شهر و فضاهای عمومی برای رفاه شهروندان اهمیت دارد.»

رفع ابهام و پاسخ روابط عمومی

روابط عمومی شهرداری منطقه ۲ در پی انتشار این خبر اعلام کرد که منطقه گردشگری ایران زمین و حاشیه رودره اوین -در که سال ها به دلیل بی توجهی، به فضای آسیب پذیر شهری تبدیل شده بود و از لحاظ منظر شهری نیز چهره نامناسبی داشت. به دنبال تصویب طرح موضعی حیاط تهران و آغاز طرح ساماندهی شهرک نیایش (اسلام آباد)، ضمن احیای رودره در که و ساماندهی اکولوژیک این فضای شهری، افزایش مساحت عرصه های شهری با رویکرد ایجاد فضای گردشگری و توسعه فضای سبز پیش بینی شده است. همچنین مجموعه گردشگری باغ سبز با عنوان «پوتانیال پارک» در حال مطالعه است و تصویر منتشر شده مربوط به سازه های موقتی است که به دفتر کارگاه اختصاص دارد.

رستورانی راه اندازی نشده است

پوتانیال پارک منطقه ۲ با هدف استفاده بهینه از فضای سبز و حمایت از رویکرد پیاده ماری با حفظ و احیای فضای سبز احداث می شود و برخلاف مطلب منتشر شده، هیچ گونه رستورانی در این محل راه اندازی نشده است.

کام مردم شیرین می شود

بنا به شرایط اقتصادی و سایر مسائل، امکان دارد فرآیند تأمین ناوگان گاهی به کندی و گاهی هم با سرعت انجام نشود؛ بنابراین نمی توان آماری از میزان و درصد تحقق قراردادهای چین ارائه داد. اما شهرداری حداکثر تلاش این است که بخش زیادی از قراردادهای چین در این دوره محقق و کام مردم شیرین شود.

آغاز ساخت خطوط جدید

در این دوره، احداث خط های ۹، ۸ و ۱۰ مترو آغاز شده است. این پروژه ها به علت وسعت و حجم کار قطعا در این دوره به اتمام نمی رسند، اما تا پایان دوره ششم شاهد تکمیل ایستگاه های مترو در خطوط هفت گانه خواهیم بود که افتخاری برای این دوره مدیریت شهری است. همچنین بخش توسعه خطوط ۶ و ۷ هم در حال پیگیری است.

۵۰۰

دستگاه تاکسی برقی چینی تا پایان سال وارد تهران می شود.

بهبود ناوگان تاکسی و اتوبوس

بخش دیگری از قراردادهای چین، در حوزه اتوبوس و تاکسی است. تا پایان سال حداقل ۵۰۰ دستگاه تاکسی برقی وارد می شود و امیدواریم همین حدود هم اتوبوس به ناوگان اتوبوسرانی اضافه شود. تدابیر اتخاذ شده در راستای بهبود کیفیت خدمات رسانی در ناوگان حمل و نقل عمومی است و امیدواریم برای شهروندان ملموس باشد.

۲۵۰۰

دستگاه اتوبوس برقی تعهد طرف چینی است.

تحویل ۲ رام قطار

۲ رام قطار تا پایان سال توسط طرف چینی به شهرداری تهران تحویل داده می شود. قطعا این قطارها باید تست شوند و پس از طی شدن این فرآیند، پیش بینی می کنیم اردیبهشت ۱۴۰۴ وارد ناوگان مترو و مدار خدمات رسانی به شهروندان شوند و مردم شاهد اقدامات صورت گرفته در این حوزه خواهند بود.

افزایش تفاهم در قرارداد با چین

در موضوع تأمین واگن برای خطوط مترو پس از فعال شدن قرارداد ۶۳۰ دستگاه، تفاهم های دوجانبه برای افزایش واگن ها صورت گرفت و تعهد طرف چینی به تأمین ۱۰۵۰ دستگاه واگن رسید. ورود بخشی از این واگن ها قطعا سبب بهبود ناوگان ریلی و خدمت رسانی به مسافران خواهد شد.

۸۰

هزار یورو تفاوت قیمت اتوبوس های چینی با داخلی است.

همکاری فرهنگستان علوم و معاونت علمی
محمدرضا مخبردزفولی، رئیس فرهنگستان علوم، در شرایط فعلی، نمی‌تواند با دستمزدهای اندک دانشمندان برجسته را در کشور نگه‌دارد. برای اینکه مخترعات متفکر بمانند باید تصمیماتی گرفت. باید با همکاری و همکاری با دکتر آفتاب، معاون علمی رئیس‌جمهور توافقی طراحی کنیم که به‌طور مستمر ادامه یابد.

پیش‌بینی ماسک درباره هوش مصنوعی
پس از آنکه یک تحقیق جدید نشان داد ChatGPT4 در زمینه تشخیص بیماری‌ها از پزشکان بهتر عمل کرده، اکنون ایلان ماسک پیش‌بینی می‌کند هوش مصنوعی از پزشکان و کلا پیشی بگیرد. او در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: ما می‌توانیم به‌عنوان یک پشتیبان بیولوژیکی برای هوش مصنوعی عمل کنیم.

دستاورد

ساخت دستیار صوتی آفلاین فارسی اندروید

یک شرکت دانش‌بنیان ایرانی، دستیار صوتی آفلاین اندروید تولید کرده است. به گزارش همشهری، علی پاکدل‌نیا، مدیرعامل این شرکت می‌گوید: «دستیار صوتی آفلاین فارسی اندروید در هر زمان و مکانی بدون نیاز به اینترنت پاسخ‌های دقیق ارائه می‌دهد و با قابلیت‌های منحصربه‌فرد خود می‌تواند به رشد اشتغال و بهبود شرایط اقتصادی کمک کند.» او در ادامه می‌افزاید: «این محصول علاوه بر پشتیبانی از زبان فارسی، قابلیت پشتیبانی از ۲ زبان انگلیسی و عربی را هم دارد که می‌تواند به گردشگران خدمات‌رسانی کند.» پاکدل‌نیا همچنین به کاربردهای گسترده اولین دستیار صوتی آفلاین فارسی اندروید اشاره کرد و توضیح داد: «این محصول در حوزه‌های متنوعی از جمله هتل‌ها، لوازم خانگی، تجهیزات رفاهی برای توان‌یابان و همچنین در منازل و پارکینگ‌ها قابلیت استفاده دارد.»

عکس‌نوشت

دومین خودروی شیائومی در راه بازار

پس از آنکه نخستین خودروی برقی شیائومی با نام SU7، عملکرد فوق‌العاده‌ای در چین داشت و تعداد سفارش‌ها بسیار بیشتر از آنچه پیش‌بینی می‌شد بود، این شرکت حالا به‌دنبال تولید دومین خودروی خود است. یک عکس جاسوسی، نشان داد که شایعات در این خصوص می‌تواند به حقیقت بدل شود. دومین خودروی برقی شیائومی که آن‌هم یک شاسی‌بلند است، در ۳ ماه اول سال آینده میلادی وارد بازار خواهد شد. این شاسی‌بلند که با کد MX11 شناخته می‌شود، در پلتفرم و برخی اجزا با SU7 مشترک است.

انقلاب در آسمان

نگاهی به سوخو-۷۵ جنگنده رادارگریزی که می‌تواند انقلابی در جنگنده‌های نسل پنجمی باشد

گزارش ساسان شادمان مفرد روزنامه‌نگار

سوخو-۷۵ با نام مستعار «کیش و مات» یک هواپیمای جنگنده نسل پنجم سبک و تک‌موتوره است که توسط شرکت هواپیماسازی سوخو (Sukhoi) زیر نظر شرکت دولتی روستک (Rostec) روسیه طراحی و توسعه داده شده است. این هواپیما برای نخستین بار در «نمایشگاه هوافضای ماکس ۲۰۲۱» در روسیه به نمایش در آمد و به‌عنوان رقیبی ارزان‌تر برای جنگنده‌هایی مانند اف-۳۵ آمریکا معرفی شد.

مشخصات و ویژگی‌ها
سوخو-۷۵ به‌عنوان یک جنگنده چندمنظوره طراحی شده و قادر به انجام مأموریت‌های مختلف مانند حمله به اهداف زمینی، رهگیری هوایی و عملیات شناسایی است. طراحی این هواپیما بر اساس فناوری‌های کاهش قابلیت شناسایی راداری (Stealth) بوده و از ظاهر خاصی برخوردار است که برای کاهش سطح مقطع راداری (Radar Cross Section) بهینه شده است.

مزایای اقتصادی
یکی از اهداف اصلی این هواپیما کاهش هزینه‌های تولید عملیاتی است تا بتواند مشتریان بیشتری را در بازارهای بین‌المللی جذب کند.

ساختار
خدمه: ۱ نفر
سقف پرواز: ۱۶۵۰۰ متر
طول: ۱۷٫۷ متر

مشخصات
فاصله دوسر بال: ۱۱٫۸ متر

مزایای اقتصادی
سرعت: ۲۲۲۳ Km/h
تخمین زده می‌شود قیمت هر فروند بین ۲۰ تا ۲۵ میلیون دلار باشد که بسیار ارزان‌تر از رقبای مانند اف-۳۵ (حدود ۸۰ میلیون دلار) است.

برای اینکه بتوانیم سوخو-۷۵ را بهتر ارزیابی کنیم، آن را با ۲ جنگنده رادارگریز شرقی که هم‌اکنون به‌خدمت درآمده‌اند مقایسه کردیم.

سوخو-۵۷
نوع: رادارگریز چندمنظوره
خدمه: یک نفر
طول: ۲۰٫۱ متر
فاصله دوسر بال: ۱۴٫۱ متر
ارتفاع: ۴٫۶ متر
حداکثر وزن برخاست: ۳۵۰۰ کیلوگرم
سرعت: ۲۴۷۰ کیلومتر بر ساعت
برد: ۳۵۰۰ کیلومتر
سقف پرواز: ۲۰۰۰۰ متر

جی-۲۰
نوع: رادارگریز چندمنظوره
خدمه: یک نفر
طول: ۲۱٫۲ متر
فاصله دوسر بال: ۱۳٫۰۱ متر
ارتفاع: ۴٫۶۹ متر
حداکثر وزن برخاست: ۳۷۰۰ کیلوگرم
سرعت: ۲۴۵۰ کیلومتر بر ساعت
برد: ۵۵۰۰ کیلومتر
سقف پرواز: ۲۰۰۰۰ متر

آگهی مناقصه عمومی
شهرداری منطقه ۲ تهران در نظر دارد عملیات مشروحه ذیل را از طریق مناقصه عمومی واگذار نماید. لذا بدینوسیله از کلیه اشخاص حقوقی جهت شرکت در مناقصه دعوت به عمل می‌آید با رعایت شرایط ذیل نسبت به شرکت در مناقصه اقدام نمایند.

ردیف	موضوع	مبلغ برآورد اولیه به ریال	میزان سپرده به ریال	نوع سپرده	نوبت مناقصه	مدت پیمان
۱	عملیات رنگ آمیزی و جداره‌سازی شامل (تکنیک اکریلیک - رزین خوب - سنگ مالون) باغراه وصال سطح محدوده منطقه ۲	۵۶/۹۹۹/۹۵۵/۰۰۰	۲/۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰	نقدی یا ضمانتنامه	اول	۳ ماه

کلیه شرکت‌کنندگان می‌بایست دارای کارت الکترونیکی از سامانه تأمین‌کنندگان شهرداری تهران با وضعیت معتبر از حوزه خدمات شهری و محیط زیست در رسته مرتبط جهت ترتیب اثر به پیشنهادهای شرکت‌کنندگان الزامی بوده **شرکت‌کنندگان ردیف ۱:** می‌بایست دارای رتبه تعیین توان فنی و تشخیص صلاحیت معتبر در رشته انبیه یا تاسیسات و تجهیزات از سازمان برنامه و بودجه کشور با رتبه مرتبط با مبلغ پیمان و ظرفیت رالی آزاد و سقف مجاز انجام کار باشند. همچنین دارای کارت الکترونیکی در سامانه تأمین‌کنندگان خدمت با وضعیت معتبر یا موضوع پیمان نیز باشند.

الف) رعایت مفاد آخرین بخشنامه‌های صادره «معاونت خدمات شهری و محیط زیست شهرداری تهران» از سوی پیمانکاران الزامی و حاکم بر برگزاری مناقصه می‌باشد.
ب) سایر ضوابط تکمیلی و قیود شرکت در مناقصه برابر با شرایط خصوصی جهت کلیه ردیف‌ها می‌باشد.
پ) با توجه به بخشنامه شماره ۲۱۲/۲۲۲۴۵ مدیرکل امور مالی و اموال شهرداری تهران حضور شرکت‌های دارای هیئت مدیره مشترک در یک موضوع مناقصه منجر به رد پیشنهاد هر دو شرکت می‌گردد.
ج) در صورت اختلاف میان مطالب آگهی و مستندات مناقصات ملاک عمل، مستندات مناقصه می‌باشد.
د) محل دریافت اسناد و قبول پیشنهادات: سعادت‌آباد، خیابان سرو غربی، بلوار قیصر امین‌پور نبش خیابان سیزدهم، شهرداری منطقه ۲ اداره قراردادها

آگهی مناقصه عمومی (نوبت اول)
دعوت به شرکت در مناقصه طراحی، تأمین، نصب و راه‌اندازی دو دستگاه دیزل ژنراتور همراه با تجهیزات وابسته خود را از طریق مناقصه عمومی به شرکت واجد شرایط واگذار نماید. لذا از کلیه متقاضیان محترم دعوت می‌شود از تاریخ درج آگهی تا مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۸ نسبت به دریافت اسناد مناقصه از طریق وبگاه شرکت نفت پارس به آدرس: <http://www.parsoilco/fa/tender.html> اقدام نمایند.

مهلت ارسال پاکت پیشنهادهای مربوطه تاریخ ۱۴۰۳/۱۰/۰۲ می‌باشد. واگذاری مشروط بر حصول شرایط قانونی، بر مبنای اسناد انجام خواهد شد. به پیشنهادی فاقد: امضاء، مهر، مشروط، مهیم، فاقد تضمین / سپرده شرکت در مناقصه و پیشنهادهایی که بعد از مدت مقرر در اسناد مناقصه واصل شود ترتیب اثر داده نخواهد شد. این آگهی صرفاً به منزله دعوت به مناقصه می‌باشد و بدیهی است شرکت نفت پارس در رد یا قبول یک یا کلیه پیشنهادهای مختار است.

آگهی مناقصه عمومی (نوبت اول)
دعوت به شرکت در مناقصه طراحی، تأمین، نصب، راه‌اندازی و آموزش سیستم اعلام و اطفاء حریق ساختمان دفتر مرکزی و انبار شرکت نفت پارس

مهلت ارسال پاکت پیشنهادهای مربوطه تاریخ ۱۴۰۳/۱۰/۰۲ می‌باشد. واگذاری مشروط بر حصول شرایط قانونی، بر مبنای اسناد انجام خواهد شد. به پیشنهادی فاقد: امضاء، مهر، مشروط، مهیم، فاقد تضمین / سپرده شرکت در مناقصه و پیشنهادهایی که بعد از مدت مقرر در اسناد مناقصه واصل شود ترتیب اثر داده نخواهد شد. این آگهی صرفاً به منزله دعوت به مناقصه می‌باشد و بدیهی است شرکت نفت پارس در رد یا قبول یک یا کلیه پیشنهادهای مختار است.

آگهی مناقصه عمومی
شهرداری منطقه ۱۹ در نظر دارد عملیات مشروحه ذیل را از طریق مناقصه عمومی واگذار نماید. بدینوسیله از اشخاص حقوقی واجد شرایط جهت شرکت در مناقصه دعوت بعمل می‌آید:

ردیف	شرح عملیات	مبلغ برآورد اولیه (ریال)	مدت انجام خدمات	میزان مبلغ سپرده (ریال) (نقدی و یا ضمانتنامه متضر بانکی)	وضعیت اعتباری (نقدی / غیرنقدی)	شرایط متقاضی
۱	عملیات خرید و نصب حفاظ پل‌های عابر پلیمری در سطح منطقه ۱۹	۱۰۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۲ ماه	۵,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰٪ / ۳۰٪	دارا بودن اساسنامه مرتبط با عملیات مورد پیمان، دارا بودن کارت الکترونیکی معتبر از سامانه ارائه دهندگان خدمت و تأمین‌کنندگان شهرداری تهران (از حوزه معاونت خدمات شهری و محیط زیست شهرداری تهران)

الف) مدت انجام خدمات: به شرح جدول فوق
ب) محل ارائه خدمات: به شرح جدول فوق
ج) شرایط مناقصه: به شرح جدول فوق
د) محل دریافت اسناد قبول پیشنهادات: خانی‌آباد نوس، بلوار میلاد، شهرداری منطقه ۱۹، طبقه سوم، اداره قراردادها
ذ) میزان سپرده و شماره حساب: به صورت نقدی و به حساب شماره ۱۰۰۴۵۴۵۱۴ شهرداری منطقه ۱۹ نزد بانک شهر شعبه شهید احمد کاشانی در وجه شهرداری تهران و یا ارائه ضمانتنامه بانکی معتبر قابل تمدید از بانک‌های استان تهران در وجه شهرداری تهران (شهرداری منطقه ۱۹) به شرح جدول فوق
ز) مهلت ارائه اسناد: ۱۰ روز از تاریخ انتشار آگهی بدیهی است شرکت در مناقصه و ارائه پیشنهاد به منزله قبول شروط و تکالیف مقرر در اسناد مناقصه بوده و شهرداری در رد یک یا کلیه پیشنهادات مختار است. ضمناً مشروح شرایط مناقصه در اسناد درج می‌باشد که شرکت‌کنندگان باید مدارک را پس از اخذ، توسط دارندگان حق امضاء مجاز (برابر آخرین تغییرات روزنامه رسمی)

بنویسیم
هواوی پاک
بخوانیم
زندگی

دوره جدید ■ شماره ۷۳ ■ ۸ صفحه
ضمیمه روزنامه شماره ۹۲۶۵
سه‌شنبه ۶ آذر ۱۴۰۳
۲۴ جمادی‌الاول ۱۴۴۶ ■ ۲۶ نوامبر ۲۰۲۴

همشهری

علم

هر آنچه باید درباره یکی از اجزای معماری خانه‌های قدیمی طهران بدانیم

اسرار سردرها

با اسکن این کیوارکد داستان سردرهای تاریخی پایتخت را ببینید

دوره طلایی سردرهای تهران

نام: تاریخچه ورود سردرهای به معماری موقیعت: تهران

در دوره قاجار بود که سردرهای زیبا و منحصر به فرد به معماری خانه‌ها و عمارت‌ها راه یافت و به یکی از نمادهای معماری این دوره تبدیل شد. علیرضا عسگری درباره تاریخچه ورود سردرها به معماری خانه‌های تهران می‌گوید: «تهران در دوره صفویه هنوز روستایی کوچک بود با خانه‌های روستایی. در این دوره چندان نشانی از معماری خاص سردرها وجود ندارد. بنابراین ورود سردرها به معماری خانه‌ها و عمارت‌های تهران را باید به دوره قاجار و پس از پایتخت شدن تهران

نسبت داد. در این دوره است که همزمان با افزایش جمعیت تهران، ورود مهاجرانی از اقوام مختلف و توسعه ساخت و سازها و نیز ساخت عمارت‌های اعیانی برای رجال سیاسی و چهره‌های برجسته، سردرها هم جایگاه ویژه‌ای در معماری خانه‌ها پیدا کردند.»

همایون عبدالرحیمی، نویسنده و پژوهشگر درباره مصالح به کار رفته در سردرها می‌گوید: «در ساخت سردرهای خانه‌ها و عمارت‌های تهران از ۴ مصالح عمده استفاده می‌شود؛ نخست چوب که البته به دلیل مرمت نشدن این سردرها در دوره‌های مختلف، نمونه‌های بسیار کمی از آن باقی مانده است. در محله‌های اودلاجان، امامزاده یحیی (ع) بازار و... نمونه‌هایی از سردرهای چوبی وجود داشت. گچ، دومین ماده پرکاربرد در سردرهای تهران است. از آنجا که گچ در اروپا در تزئینات خانه استفاده می‌شد، بیشتر نقش‌هایی که در سردرهای گچی دیده می‌شود، وارداتی است؛ سردرهای پایتخت با نقش و نگارهایی چون شاخ و برگ درخت مو، خوشه‌های انگور، کاج، انار و نقوش حیوانات مزین شدند.»

عبدالرحیمی ادامه می‌دهد: «اگر بر کاربردترین عنصر در سردرها است. اما در دوره قاجار استفاده از کاشی در ساخت سردرها هم رواج بسیار داشت. در این دوره تاریخی به دلیل مراد بیشتر با اروپایی‌ها، طرح‌های بیشتری در کاشی‌کاری سردرها به کار رفت؛ از به کارگیری طرح‌های اروپایی در سردرها تا تلفیق طرح‌های ایرانی و اروپایی که در دوره ناصری به اوج خود رسید، از جمله استفاده از کاشی هفت‌رنگ و کاشی برجسته که زیبایی خاصی به خانه‌ها می‌بخشید.»

اسرار سردرها

معماری از بارزترین جلوه‌های فرهنگ و هنر هر قوم است که در دوره‌های تاریخی مختلف، جنبه‌هایی از زیست آن قوم را به نمایش می‌گذارد. سردر خانه‌های تاریخی نیز که در پیشانی عمارت‌ها قرار گرفته‌اند، جلوه‌ای از عقاید، باورها، هنر و آداب و رسوم صاحبخانه‌ها را پیش چشم رهگذران قرار می‌دهند. در تهران قدیم و به ویژه در دوره قاجار، سردر خانه‌ها و عمارت‌ها جایگاه ویژه‌ای در معماری داشتند. سر در خانه برخی به آیه‌ای از قرآن کریم و حدیثی از اولیا مزین می‌شد و دیگری با گچبری و کاشی‌های هفت‌رنگ و نقش برجسته مهمان‌ها را به خانه‌اش پاکشا می‌کرد. در این شماره از همشهری محله سراغ سردرها و کتیبه‌های خانه‌ها و عمارت‌های تاریخی تهران رفته‌ایم؛ از نایب‌ترین سردر و کتیبه تا خوش‌خط‌ترین‌ها، خاص‌ترین‌ها و سردرهای مشاهیر، درباریان، پیروان ادیان و داستان غم‌انگیز سردرهای به سرقت رفته. مطالب این شماره حاصل گفت‌وگو با نصرالله حدادی، تهران پژوه، علیرضا عسگری، پژوهشگر، پارسا جعفری افشار، پژوهشگر، ابوالحسن میرعمادی، پیشکسوت معماری، همایون عبدالرحیمی، نویسنده و پژوهشگر و محمود منیعی، تهران پژوه است.

طلب بهروزی برای اهل خانه

رجال تهرانی در گذشته بر سردر خانه‌هایشان کتیبه‌هایی با مضامین خاص همچون «انا فتحنا لک فتحا مبینا»، «نصر من الله و فتح قریب» و «یدالله فوق ایدیهم» نصب می‌کردند.

تهرانی‌ها اغلب از کتیبه‌هایی حاوی پیام‌های مذهبی و سیاسی با نقل آیه‌ای از قرآن مجید برای آراستن سردر خانه‌هایشان استفاده می‌کردند و تأکید ویژه در استفاده از آیات قرآنی نشان‌دهنده توجه آنها به اهمیت اسلام و دین است. مفاهیم این کتیبه‌ها، انسان را به پرستش خدای یکتا و ترس از عذاب و قهر خداوند دعوت می‌کند. برای مثال، کتیبه نصب شده از آیه شریفه «انا فتحنا لک فتحا مبینا» بر سردر خانه‌ای در محله اودلاجان این موضوع را تأیید می‌کند. علیرضا عسگری، پژوهشگر درباره تفسیر و کاربرد این آیه در کتیبه‌ها می‌گوید: «سوره فتح پس از صلح حدیبیه بر پیامبر (ص) نازل شد و خیلی از مفسران منظور از فتح را همین صلح دانسته‌اند. همچنین پیامبر (ص) سوره فتح را بسیار دوست داشتند و درباره فضائل آن، سخنان بسیاری فرموده‌اند. به همین خاطر تهرانی‌های قدیم هم از این آیات الهی که نماد فتح، پیروزی، گشایش و نصرت الهی است، به عنوان مایه‌های موفقیت و برکت در کارها بهره می‌جستند. فلسفه نگارش آن بر سر در خانه‌ها این بود که واردشوندگان به خانه، نگرستن و خواندن این آیه را به فال نیک می‌گرفتند و گشایش، پیروزی و بهروزی را از درگاه خداوند، برای اهل خانه طلب می‌کردند. همچنین صاحبان خانه‌ها اعتقاد

نام: سیاسی‌ترین کتیبه موقیعت: اودلاجان

مکانی در جایی قرار می‌دادند که در بهترین موقیعت باشد و دیگر اینکه از هر طرف که بخواهند وارد فضای خانه شوند، قابل رویت باشد.

داشتند نصب آیه «نصر من الله و فتح قریب» (سوره فتح، آیه یک) راه سعادت و خیر را به اهل ایمان نشان می‌دهد. به همین دلیل کتیبه را از لحاظ موقیعت

چشم‌زخم از این کاشانه دور باد!

خانه‌های دوران قاجار این آیه شریفه را می‌بینیم در حال حاضر نیز بر طرفدار است و بر سردر خانه‌ها نگاشته می‌شود. البته علاوه بر این، آیه ماشاءالله لاقوه الا بالله نیز نزد تهرانی‌ها بسیار مورد احترام بوده و در کتیبه‌های سردر خانه‌ها به چشم می‌خورد.

این جمله شریفه بخشی از آیه ۳۹ سوره کهف است؛ داستان کسی است که باغ خود را بهتر و پر بارتر و خود را از لحاظ مال و فرزند برتر می‌دانست و وقتی با بلای الهی روبه‌رو شد، به او گفتند: در چنین حالی باید می‌گفتی: «ماشاءالله لاقوه الا بالله» بنابراین گفته‌اند: هر گاه از چیزی خوششان آمد و نظر شمارا به خود جلب کرد و ترس از آن دارید که آن را دچار چشم‌زخم کنید، این آیه شریفه را قرائت کنید. عسگری می‌گوید: «این جمله گاه به صورت «ماشاءالله» یا «ماشاءالله لاحول و لا قوه الا بالله» بر سردر خانه‌های تهرانی‌ها دیده می‌شد. کسانی که سردر خانه‌های خود را به این آیه شریفه مزین می‌کنند بر این باورند که هر چه خدا خواست، همان می‌شود و هیچ نیرویی جز نیروی او در کارها مؤثر نیست.»

آیه ۵۱ سوره قلم «وَإِن يَكَادُ الْبَدِينُ...» به عنوان پر تکرارترین متن کتیبه‌های سردر خانه‌های تهران معرفی شده است. آیه شریفه «وَإِن يَكَادُ الْبَدِينُ كَفُورًا لِيُزَلْقُونَكَ بَأْضُرِّهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ» در شمار پر کاربردترین آیات قرآنی در زندگی مردم نیز هست. همچنین یکی از آیاتی است که به شکل کامل، نوشته می‌شود و به منظور دور کردن چشم‌زخم بر سر در خانه‌ها نصب می‌شود. محمود منیعی، تهران پژوه در این باره می‌گوید: «در معماری سنتی ما هیچ چیز بدون معنا و هدف خاص در ساختمان جای نمی‌گرفت. برای اهالی خانه بسیار مهم بود که با چه نیتی وارد و با چه نیتی هم خارج می‌شوند، از این رو آیه وان یكاد... را هم در داخل خانه و هم بیرون خانه بر سردر خانه‌ها و روی کتیبه‌ها حک می‌کردند تا چشم‌بد و چشم‌زخم از اهالی خانه دور باشد و هم در زمان خروج از خانه چشمشان به آیه بیفتد و هم هنگام ورود به خانه آیه شریفه را ببینند و زمزمه کنند.»

علیرضا عسگری، تهران پژوه درباره پر تکرارترین متن کتیبه‌های سردر خانه‌های تهران می‌گوید: «وان یكاد» نه تنها پر تکرارترین بلکه جزو متن‌هایی است که محدود به زمان و مکان خاصی نبوده است؛ اگر بر سر در اغلب

نام: پرتکرارترین آیه‌ای که بر سردر خانه‌های تهران دیده می‌شود

موقیعت: اغلب خانه‌های پایتخت از دوره قاجار تا به امروز

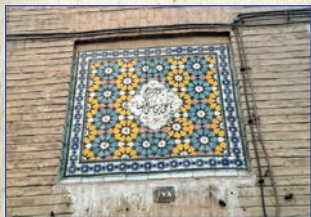
کتیبه‌ای که قاجارها مصادره کردند

موضوع:
شمس الشموس

موقعیت:
محله پیروزی

پژوهشگرانی که سال‌ها روی تاریخچه کتیبه‌سازی در پایتخت تحقیق کرده‌اند بر این باورند که بالغ بر ۴۰۰ نمونه کاشی کاری و کتیبه در تهران وجود داشته که بسیاری از آنها از گزند تخریب‌ها در امان نمانده‌اند و با گذشت زمان از بین رفته‌اند.

کتیبه‌هایی که از حدود ۱۰۰ سال قبل در تهران به یادگار مانده‌اند به خانه‌های رجال و مشاهیر تعلق دارند و به واسطه ثبت این خانه‌ها در فهرست میراث فرهنگی یا بالاتکلیف‌ماندن ورثه، کاشی‌های آنها نیز در امان مانده‌اند و به‌عبارتی کمیاب شده‌اند. شمس الشموس یکی از کتیبه‌های کمیاب است که در برخی محله‌های

تهران هنوز نام و نشان دیده می‌شود و بسیاری از پژوهشگران آن را در ردیف کتیبه‌های نایاب پایتخت دسته‌بندی می‌کنند.

محمود منیعی، تهران پژوه معتقد است که ساخت این نوع کتیبه به عهد ناصری تعلق دارد و احتمالاً از همان دوره تاریخی در تهران به یادگار مانده است: «شمس الشموس به معنای خورشید خورشیدهاست و گفته می‌شود ناصرالدین شاه از این عبارت برای توصیف شخصیت خودش استفاده می‌کرده اما قشر مذهبی که آن را متعلق به امام (ضاح) می‌دانستند شاه را مورد عتاب قرار می‌دهند و ناصرالدین شاه به ناچار لقب سلطان صاحبقرانی را جایگزین می‌کند.»

شمس الشموس را قشر مذهبی به نشانه احترام به امام هشتم شیعیان بر سردر خانه‌هایشان نصب می‌کردند اما شاهان خودشیفته قاجاری این عبارت را به نفع خودشان مصادره می‌کردند تا وجهه‌ای نزد مردم پیدا کنند. منیعی معتقد است احمد شاه قاجار هم علاقه خاصی به این عبارت داشته و یک روایت تاریخی هم درباره این موضوع نقل شده است: «در برخی منابع مکتوب تاریخی آمده که احمدشاه چنان به این عبارت علاقه داشته که دستور می‌دهد آن را روی سکه یک شاهی ضرب کنند. نصب کاشی و کتیبه شمس الشموس روی سر در خانه‌های تهران تا دوره پهلوی اول هم ادامه داشته و یکی از آنها در منطقه ۱۴ و حوالی خیابان شکوفه هنوز سالم مانده است. به جرأت می‌توان گفت از این نوع کاشی و کتیبه به تعداد انگشتان یک دست هم در تهران باقی نمانده؛ مثل کاشی و کتیبه دیگری با نوشته «یا ابوالفضل العباس (ع) ادرکنی» با تخریب خانه‌های قدیمی دوره قاجار از بین رفته‌اند و نایاب شده‌اند.»

نام:
زیباترین
کتیبه

موقعیت:
میدان
محمدیه
(اعدام سابق)
ولاله‌زار

مجموعه‌ای از کتیبه‌های بی‌نظیر روی یک دیوار

آن به شکل متقارن هندسی و با تناسبی بسیار شکیل و کاربردی ساخته شده. این بنا در سال ۱۳۸۰ در فهرست ملی به ثبت رسید و اکنون توسط نوادگان حاج‌هاشم میزانی مرمت شده و پابرجاست. همچنین سردر خانه پروفیسور عدل و خانه اتحادیه را به دلیل سبک و معماری کتیبه‌ها می‌توان در فهرست زیباترین سردرهای تهران قرار داد. خانه اتحادیه مانند دیگر بناهای قاجاریه دارای سبک و کالبد خاص است. سردر این خانه در کوچه معروف به اتحادیه در خیابان ولاله‌زار واقع و قسمت ورودی با آجر تزئین شده است. قرینز زیبایی در بخش فوقانی سردر و ستون توکار نیم گرد در دو طرف ورودی دیده می‌شود. دور تادور قوس بالای در ورودی با نقش آجر کاری حصیری جفت جفت، قاب مربوط به اسماء جلاله و قوس مغولی برگشته در محل چراغ‌دان با نقوش اسلیمی، دو اژدها را نشان می‌دهد. از سوی دیگر برخی از ورودی‌های

کتیبه سردر سرای و کیل التجار در میدان محمدیه (اعدام سابق) یکی از زیباترین و منحصر به فردترین کتیبه‌های خانه‌های قدیمی تهران به شمار می‌رود. بیش از ۷ کتیبه در یک سردر با یکدیگر تلفیق شده‌اند. بسم‌الله الرحمن الرحیم، آیات قرآنی همچون وان یکاد، نصر من الله و فتح قریب، اشعار، تصاویر فرشته، آجر چینی و... میرزا محمدباقر میزانی در سال ۱۳۰۸ بنای فعلی را در میدان اعدام سابق یا همان میدان محمدیه فعلی ساخت. بنای قبلی متعلق به دوره قاجار بود که به دلیل تعریض میدان بخشی از آن را تخریب کردند اما میرزا محمدباقر میزانی این بنا را در سال ۱۳۰۸ دوباره احیا کرد. معمار خوش ذوق این بنا با بهره‌گیری از تزئیناتی چون آجر کاری، گچبری، کاشی کاری و خطاطی کوشیده تا بر جذابیت آن بیفزاید. قطعه زمینی که بنا در آن قرار گرفته از نظر هندسی نامنظم است اما ساختمان و نماهای داخلی

سردر خانه‌های تهران و خط خوش میرزا حسن زرین قلم

ساخت این گرمابه در مجاورت بیمارستان دکتر سپهر فعلی، قسمت زنانه آن به «کشوریه» و قسمت مردانه به «سلیمانیه» نامگذاری شد. حمام ممتاز، حمام بی نظیر و حمام محله، نام‌های دیگر این گرمابه بودند که از چند جهت خاص بود. همچنین این حمام نخستین گرمابه دوش دار آن زمان بود و سیستم آب لوله‌کشی داشت که با نفت سیاه و گازوئیل گرم می‌شد. ورودی گرمابه که در ۴ لنگه چوبی و منبت کاری شده بود، در خیابان سیروس قدیم (مصطفی خمینی فعلی) قرار داشت. این گرمابه عمومی تا سال ۱۳۵۹ فعال بود، اما مدتی به خاطر فوت سلیمان تعطیل شد. از آنجا که او فرزندی نداشت، پسر خاله‌اش «شکرالله خان» برای مدتی اداره آنجا را برعهده گرفت تا اینکه به آمریکا مهاجرت کرد و اداره گرمابه به دست «اسحاق خان» شاگرد سلیمان افتاد. اواخر سال ۱۳۶۰ هم به دلیل ریزش چاه فاضلاب، حمام دوباره غیرفعال شد تا اینکه به همت جمعی از خیران مرمت و اداره آن به شخصی به نام «نورالله درخشان» واگذار شد. این رویه تا اوایل دهه ۸۰ ادامه داشت تا اینکه برای همیشه تعطیل شد و سال ۱۳۹۸ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسید. علاوه بر این حمام معروف، اولادجان، سرچشمه پایین، حمام خراب و... از دیگر حمام‌های این محله بودند.

موضوع:
خوش‌خط‌ترین
کتیبه‌های
تهران

موقعیت:
سردر
خانه‌های محله
سنگلج

۸۲ سال قبل، وصیت زنی آریستن بعد از مرگش باعث ساخت زیباترین حمام مدرن و تاریخی تهران تا آن زمان شد. سال ۱۳۲۱ «سلیمان سنه» بعد از مراسم خاکسپاری همسرش «کشور خاد» در بهشتیه تهران خطاب به افراد حاضر می‌گوید: «یکی از مهم‌ترین خواسته‌های همسر مرحومام ساخت یک حمام مدرن در محله سرچال بود. لذا فرصتی است که از عموم پیشکسوتان تقاضا کنم که دست در دست من نهند تا بتوانیم در محله، حمامی مدرن که شایسته جامعه باشد بسازیم، از این رو بنده آمادگی آن را دارم که مبلغ ۵۰ هزار تومان از سرمایه اولیه آن را تامین کنم. ضمناً هر کس به فراخور می‌تواند در این امر خیر سهیم باشد.» علیرضا زمانی، تهران پژوه درباره هویت تاریخی این حمام قدیمی می‌گوید: «سلیمان سنه» آن روز از علت سقط جنین و فوت همسرش پرده برداشت و گفت که کشور خانم به دلیل شلوغی حمام و سر و صدایی که حمام‌دار کرده بود ابتدا بچه‌اش سقط شد و بعد هم خودش از دنیا رفت. سلیمان از تجار قدیمی تهران بود و صرافی داشت، اما در تامین هزینه‌های این گرمابه که می‌خواست در نوع خود بی‌نظیر باشد، دچار سختی شد، به گونه‌ای که ۱۸۰ هزار تومان از بخش خصوصی وام گرفت. ساخت این گرمابه سال ۱۳۲۲ شروع شد و ۴ سال طول کشید. پس از

دلبستگی به آیه‌های نور

موضوع:
آیه‌ها و احادیث
نوشته شده بر
سردر و خانه‌ها

موقعیت:
سردر
خانه‌های
تهران

می‌دهد: «حدیث ان الله جميل يحب الجمال از امام صادق (ع) یعنی خداوند جمیل است و جمال و زیبایی را دوست دارد. تفسیر این حدیث که روی کتیبه‌های زیادی در سردر خانه‌های تهران به صورت تمیز و آراسته حک شده، این است که علاوه بر جمال باطنی، خداوند جمال ظاهری مردم را نیز دوست دارد و خدا دوست دارد نعمت‌هایی را که به مردم بخشیده است به طور آشکار دیده شود.» از دیگر آیات و احادیثی که در تهران قدیم بر سردر خانه‌ها نصب شده بود می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

انفتحنا لک فتحا مبینا
ما برای تو پیروزی آشکار قرار دادیم. (سوره فتح)

من کظم غیظا مالا لله جوفه ایمانا
هر خشمی که فرو خورده شود درون را از ایمان پر کند. (حدیث نبوی)

اقوی الناس من قوی علی غضبه بحلمه
قوی‌ترین مردم کسی است که با صبر بر خشم خود غلبه کند. (حدیث امام علی علیه السلام)

تهران با دقت و ظرافت و زیبایی خودنمایی می‌کند. آیه‌ای که بر سردر بیشتر خانه‌ها به چشم می‌خورد، آیه شریفه «وان یکاد...» بود که از پرکارترین آیات قرآنی در زندگی مردم است و از آن به نام آیه چشم‌زخم یاد می‌شود. عسگری در ادامه توضیح می‌دهد که برخی از آیات و احداث جزو آیات حرز و به بیان دیگر محافظ جان و مال انسان محسوب می‌شد که از گذشته تاکنون، از سردر منزل تاریخی طاقچه اتاق‌ها به صورت زیبا نگاشته می‌شد تا اهالی خانه را از گزند بلاها دور نگه دارد.

وی ادامه می‌دهد: «آیه شریفه دیگر «هذا من فضل ربی» از سوره نمل است. نوشتن این جمله قرآنی بالای در خانه‌ها نشانگر آن است که ساکنانش نعمت‌هایی را که خداوند به آنان بخشیده، همواره به یاد دارند و سپاس می‌گویند و هر چه را که دارند از فضل و رحمت خداوند می‌دانند و نه نتیجه شایستگی و تلاش خود و این موضوع سبب افزایش نعمت برای آنهاست.»

پارسا جعفری افشار، پژوهشگر، درباره کتیبه‌هایی که از احادیث و آیات مشهور در آنها استفاده می‌شد توضیح

اگر از خانه‌ها و بناهای قدیمی شهر دیدن کنیم، متوجه می‌شویم که در بسیاری از این اماکن، آیات قرآنی و احادیث نبوی در بخشی از سردر ورودی، سرستون‌ها و اتاق‌های حیاط اندرونی به صورت کتیبه‌نویسی تکرار شده است. داریوش شهبازی، تهران پژوه، درباره معماری خاص تزئینات سردر خانه‌های تهران می‌گوید: «از آنجا که بخش اعظم معماری تهران مربوط به جامعه مسلمان و مشخصا شیعه بود از اسماء، ادعیه و آیه‌های قرآنی نظیر «بسم الله الرحمن الرحیم» و... در سردرها استفاده می‌شد. اصولا سردرها و معماری آنها به دوران معماری درونگرا تعلق دارد. در این نوع معماری ماسا بیرون هیچ گونه تزئین و هنر معماری را نمی‌توانستیم مشاهده کنیم. در بیرون خانه‌ها دیوارهای بلند کاهگلی، بدون هیچ نقش و نگاری از نظر تکنیک معماری قرار داشت و تنها سردرها و کتیبه‌ها بودند که توجه بیننده را جلب می‌کردند. این نوع کتیبه‌ها بسته به گرایش ذهنی سازنده و صاحب‌خانه انتخاب می‌شد و اغلب با آجر کاری و کاشی کاری و جانمایی اسماء خداوند یا ائمه مزین می‌شد.»

علیرضا عسگری، پژوهشگر، در مورد آیه‌ها و احادیث منتخب صاحب‌خانه‌ها می‌گوید: «حدود ۱۵۰ آیه و حدیث وجود دارد که به صورت کتیبه بر سردر خانه‌های

حکایت دو بازمانده از روزگار رفته

موضوع:
تنها کتیبه
حکاک شده
روی در فلزی و
چوبی

موقعیت:
محله سنگلج و
اودلاجان

داستان کتیبه‌های سردر خانه‌های تهران، با سرگذشت اعتقادات و باورهای دینی و مذهبی اهالی این شهر در آمیخته بوده است و علاوه بر آنکه در زیباسازی فضای شهری نقش داشته، به نوعی بازتاب‌دهنده بخشی از نیازهای روحی معماران و صاحبان منازل مردمان پایتخت نیز بوده است.

با نگاهی به این آثار درمی‌یابیم که محتوای کتیبه‌ها در معماری سنتی بسیار متنوع بوده است؛ کتیبه‌ها در معماری سنتی اغلب از شکل سردرها پیروی می‌کردند و تحت تأثیر شکل سینه سردر بودند. در این بین تنها کتیبه‌های موجود در تهران که با حکاکای کامل روی در انجام شده است، دو کتیبه است که جنس یکی از آنها فلزی و دیگری چوبی است.

پارسا جعفری افشار، پژوهشگر، درباره این کتیبه‌ها می‌گوید: «کتیبه حکاک شده روی در چوبی، آیه شریفه «وان یکاد» است که در محله سنگلج واقع شده و از طراحی‌های دوره قاجار به‌شمار می‌رود. کتیبه دیگر که روی در فلزی به صورت کامل حکاکای شده، در محله بازار است و جمله متبرک «بسم الله الرحمن الرحیم» نقش شده بر آن

هم مربوط به زمان قاجار است.»

اکنون اما با وجود امکانات و قابلیت‌های متنوع امروز، متولیان شهر هنوز نتوانسته‌اند جایگاه و نقش کتیبه‌ها را چنان که شایسته و بایسته است حفظ کنند. داریوش شهبازی، تهران پژوه، در این باره می‌گوید: «سردر خانه‌های قدیمی تهران که اغلب آنها در محله‌های اودلاجان و سنگلج واقع شده‌اند، بیشتر تابع موقعیت اجتماعی و اعتقادی فرد صاحب‌خانه و معمار آن بنا بوده است و کتیبه‌ها بیشتر به صورت کاشی کاری و آجر کاری نمونه ارز شمشند به جا مانده از معماری دوره قاجاری به‌شمار می‌روند و هم‌اکنون برخی از این سردرها و خانه‌های تاریخی توسط شهرداری و شورای شهر و حمایت بخش خصوصی حفظ شده‌اند ولی تعدادی دیگر در گذر زمان و با کم‌توجهی تخریب شده و متأسفانه دیگر اثری از آنها نیست.»

انتقال کتیبه تاریخی از کاخ گلستان به امجدیه

نام:
نبرد رستم و
دیو سفید

موقعیت:
ورزشگاه
شهید شیرودی

می‌داند و می‌گوید: «نبرد رستم و دیو سفید به چند دلیل موجه یکی از خاص‌ترین کتیبه‌های تهران است. این کتیبه کامل است و همه اجزای آن به‌رغم گذشت سال‌های طولانی سالم مانده. دلیل دوم این است که یکی از داستان‌های شاهنامه را بازگو می‌کند و در یکی از مهم‌ترین و تاریخی‌ترین بناهای تهران یعنی کاخ گلستان نصب شده و در معرض بازدید شخصیت‌های مهم و جهانگردان خارجی قرار داشته است. خوشبختانه این کتیبه در معرض برف و باران نبوده و آسیبی به آن وارد نشده است.»

کتیبه نبرد رستم و دیو سفید نمونه‌های مشابهی در تهران داشته اما با گذشت زمان یکی پس از دیگری تخریب شده‌اند و تنها کتیبه‌ای که به ورزشگاه شهید شیرودی فعلی منتقل شده در امان مانده است. عبدالرحیمی درباره شناسنامه این کتیبه تاریخی می‌گوید: «پایین کتیبه و روی کاشی‌های سفیدرنگ نام محمدقلی شیرازی به‌عنوان سازنده اثر حک شده و تاریخ آن سال ۱۲۳۵ شمسی است یعنی دوره حکومت ناصرالدین شاه. در کاخ گلستان کاشی امضادار نداریم چون هنرمند خودش را در سطحی نمی‌دانست که نامش را روی کاشی کاری کاخ شاه حک کند اما کاشی کاری یا کتیبه نبرد رستم و دیو سفید امضا دارد و از این نظر هم خاص به‌نظر می‌رسد.»

برخی پژوهشگران بر این باورند که نمی‌توان زمان مشخصی را برای ورود ساخت سردر و کتیبه به فرهنگ عامه پایتخت‌نشین‌های قدیم تعیین کرد اما قریب به اتفاق آنها روایت‌های مختلفی از اوج‌گیری این پدیده اجتماعی در دوره قاجار نقل می‌کنند. کتیبه‌سازی در دوره قاجار چنان رواج پیدا کرد که برخی پادشاهان قاجار هم برای تزئین ورودی کاخ‌ها و عمارت‌هایشان دستور ساخت کتیبه در دل سردرها را صادر می‌کردند. کتیبه‌ای که روی یکی از سردرهای ورودی کاخ گلستان نصب شده بود و به شکل عجیبی به ورزشگاه امجدیه منتقل شد چنین حکایتی دارد.

همایون عبدالرحیمی، تهران پژوه در این باره می‌گوید: «این کتیبه که تصویری از نبرد رستم و دیو سفید است احتمالاً در دوره ناصری با کاشی‌های رنگی روی سردر عالی‌قاپوی کاخ گلستان نصب شده است. وقتی با دستور رضا شاه دروازه‌های قدیمی تهران و دروازه‌های کاخ گلستان تخریب شد، خیلی‌ها گمان می‌کردند این کتیبه از بین رفته اما چند سال بعد بقایای آن را در انبار اداره بیوتات پیدا کردند.»

کاشی‌کاری‌ها یا همان کتیبه معروف سردر عالی‌قاپو بی‌سر و صدا در سال ۱۳۱۷ به استادیوم امجدیه که در آن سال‌ها نواپا بود منتقل شد تا در ورودی یکی از سالن‌ها نصب شود. عبدالرحیمی «نبرد رستم و دیو سفید» را یکی از خاص‌ترین کتیبه‌های پایتخت

سردرهای شاهانه برای قدرت‌نمایی

موقعیت:
کاخ گلستان و
کاخ مرمر

موضوع:
سردر کاخ‌ها
و عمارت‌های
درباری

سردرها با کتیبه‌های خاص و باشکوه یکی از مشخصه‌های اصلی قصرهای سلطنتی در تهران بوده است. سردرهای عمارت‌های اشرافی و کاخ‌های تهران از نظر معماری فراتر از یک سردر ساده بودند. اوج این نماها در کاخ‌های دوران قاجار پایتخت دیده می‌شود.

عبدالحسن میرعمادی، عضو هیأت‌مدیره انجمن مفاخر معماری ایران در این باره می‌گوید: «سردر عمارت‌های سلطنتی به یک عمارت با ورودی کوچک تبدیل می‌شدند. اغلب جایگاهی برای جلوس شاه داشتند تا از طریق آن شاه بتواند بیرون را تماشا کند. در عهد قاجار شاهان برای کاخ‌های خود سردرهای باشکوه

می‌ساختند؛ جایی که نشان از قدرت آنها داشت. از جمله سردرهای مطرح تهران سردرهای کاخ گلستان هستند که در تاریخ معماری پایتخت ماندگار شده‌اند. «کاخ موزه گلستان با قدمتی بالغ بر ۴۴۰ سال، یکی از منحصر به فردترین مجموعه‌های تاریخی تهران است. این کاخ چندین سردر داشت. عمارت سردر مدخلی برای ورود به دیوان خانه تخت مرمر بود و در دوره ناصری بازپیرایی شد. شاه از طبقه بالا به تماشای مراسم مختلف در میدان ارگ می‌نشست. در سردر جنوبی این عمارت اتاق بی‌در و پنجره‌ای وجود داشت که همه‌روزه چندین بار در آنجا، نقاره‌چیان شاهی، طبل یا بوق و کرنا و نقاره‌های خود را به صدا درمی‌آوردند و سنت دیرین سلطنتی ایران را اجرامی کردند.

او درباره سردر الماسیه کاخ گلستان می‌گوید: «سردر الماسیه به سردر باب همایون معروف بود. این سردر توسط علاءالدوله که منصب فرارش باشی را نیز بر عهده داشت ساخته شد. سردر الماسیه، دارای بالاخانه‌ای بود که ناصرالدین‌شاه در هنگام مراسم جشن و آتش‌بازی در آنجا می‌نشست.» از زیباترین سردرهای کاخ گلستان که امروز باقی‌مانده است سردری است که به خیابان ناصریه (ناصر خسروی امروز) باز می‌شد؛ سردر باشکوهی که بالاخانه آن تالار آینه‌ای برای جلوس شاه داشت. استاد میرعمادی از سردر معروف کاخ مرمر یاد می‌کند و می‌گوید: «کاخ مرمر یکی از کاخ‌موزه‌های تاریخی تهران و از آثار دوره پهلوی اول است. از جاذبه‌های این کاخ سردر ورودی آن بود که به‌صورت تلفیقی از شیوه پارسی، اصفهانی و سبک نئوکلاسیک غربی طراحی شد و ۲ مجسمه سرباز هخامنشی در دو سوی ورودی قرار داشت.»

الواحی برای اهل کتاب

مفاهیم شمار فراوانی از نوشته‌های کتیبه‌های سردر منازل در محله‌های تهران قدیم بازگوکننده هویت و شخصیت سازندگان و صاحبان منازل بودند. حتی از روی کتیبه‌های نصب‌شده بر سردر برخی از خانه‌ها می‌شد به مذهب و آیین‌های اهل خانه پی‌برد. سردر خانه‌ها به ویژه خانه‌های اعیان و اشراف مجلل‌تر بود و بر سردر خانه‌های عامه مردم کتیبه‌های ساده‌تری دیده می‌شد. هنوز بعد از گذشت دهه‌ها سال از دوره‌های مختلف معماری صفویه، قاجاریه

و پهلوی در محله اودلاجان رد و نشان بسیاری از سردرها و کتیبه‌های متعدد این دوره‌ها به چشم می‌خورد. در این میان «فروهر» از جمله کتیبه‌های پرطرفدار در میان کتیبه‌های مخصوص پیروان ادیان بوده و هست. علیرضا عسگری، پژوهشگر درباره این کتیبه‌ها می‌گوید: «پیروان زرتشت اعتقاد دارند فروهر پرتویی از هستی بی‌پایان اهورامزداست که انسان را به سوی رسایی رهنما می‌شود و وظیفه پیش‌بری و فرابری انسان به برترین پایه هستی را داراست. آنها معتقدند انسان پس از مرگ با همان پاکی و درستی به اصل خود (اهورامزدا) می‌پیوندد. فروهر یک نشان کاملاً شناخته‌شده و دقیق زرتشتی و معنای لغوی آن در زبان پهلوی، «هن انتخاب می‌کنم» است. بدن و سر انسانی این

موضوع:
پرونیسی
کتیبه‌ها و سردر
خانه‌های پیروان
ادیان

موقعیت:
تهران قدیم
(اودلاجان و
سی‌تیر)

نماد، از یک سونشان‌دهنده انسانی است که می‌خواهد راه خود را انتخاب کند و از طرف دیگر نشان‌دهنده این موضوع است که اهورامزدا، به هر روح انسانی اختیار داده تا بین خیر و شر انتخابگر باشد. در محله‌های قدیم تهران مانند اودلاجان یا خیابان سی‌تیر هم می‌توان تعداد زیادی تابلوی لاجوردی را که به ۳ جمله گفتار نیک، کردار نیک و پندار نیک مزین شده دید. همچنین در بالای سردر ورودی برخی از خانه‌ها نوشته شده «خشنوتره اهوره مزدا» به معنای خشنودی اهورامزدا. یا برخی دیگر از نماد و نشان‌های مذهبی برای زیباتر شدن ورودی خانه بهره برده‌اند. طرح گاو در فرهنگ زرتشتی به‌عنوان نماد ۴ گوشه جهان کاربرد داشت یا درخت انگور و شاخه‌ها و برگ موی حک شده بر سردرها نمادهای خوش‌شانسی محسوب می‌شدند و بسیار محبوب بودند. تا قبل از تغییر مصالح و سازه کتیبه‌ها به سنگ و کاشی، استفاده از آجر خشتی و تراش دادن آن برای ساخت و زیبایی بیشتر سردرها معمول بود.»

تفاوت خانه‌های دولت‌مردان با علما و فضلا

موش یا استفاده شده است.» این تهران‌پژوه از تعدادی از این سردرهای ویژه خانه‌های مشاهیر تهران قدیم یاد می‌کند و توضیح می‌دهد: «سردر خانه تیمورتاش یکی از زیباترین سردرهاست. در خانه احمد قوام بیش از ۴۰ آجرنما با اشکال مختلف وجود دارد. سردر خانه سرهنگ ایرج از نمونه این سردرهای معروف است. سردر خانه سرهنگ ایرج با اضلاع هشتی به یکی از حیاط‌های اندرونی راه داشت و در اصلی به حیاط اصلی می‌رسید. البته سردر خانه مدرس هم از جمله سردرهای زیبا اما ساده خانه مشاهیر است.» حدادی همچنین درباره دیگر اقشار معروف تهران قدیم هم می‌گوید: «عموماً چهره‌های فرهنگی خانه‌های ساده‌تری داشتند. برای مثال دکتر «ارسطو علاج» در محله سرچشمه، «موسی خان حکیم» و دکتر «عبدالله خان احمدی» خانه‌هایی ساده داشتند که حتی سردر هم نداشت.»

زیادی داشتند. سردر خانه‌های این افراد عموماً آجربندی و قطاربندی‌های زیبا داشت. قطاربندی در واقع ردیف شدن آجر نماها در کنار هم بود که به آن قطاربندی می‌گفتند و در نمای بیرونی آن روی کاشی اکثراً آیات و روایات قرآنی را می‌نوشتند یا از طرح‌های شمسه استفاده می‌کردند. آن زمان اغلب ورودی خانه‌ها را به صورت هلالی می‌ساختند. این درها اغلب شیشه‌خور بودند که با نصب کتیبه و سردر در بالای آن زیبایی نمای ورودی آن چندبرابر می‌شد. متأسفانه امروز درهای چندان زیبایی برای ورودی معماری‌ها ساخته نمی‌شود. البته به این موضوع هم باید توجه داشت که این سردرها در بعضی خانه‌ها هشتی، نیم‌هشتی و چهارتایی بودند و نمونه‌های آن در محله سنگلج فراوان دیده می‌شود که در آنها از سبک‌های یزدی کاری و آجربندی و مقرنس‌های

موضوع:
سردر خانه
مشاهیر

موقعیت:
اودلاجان،
سنگلج، پامنار

تا قبل از پهلوی اول اغلب سردرها و کتیبه‌ها مجلل و برگرفته از آیات و روایات قرآنی بود اما به مرور، با توجه به تغییر سبک زندگی و فرهنگ غالب آن دوران، گرایش آشکاری به سبک باستانی و استفاده از نمادهای ایران باستان در سردر منازل داشتند. به مرور زمان و در دوره پهلوی دوم با پررنگ شدن سبک معماری غربی، تزئینات و نماهای ورودی چهره عوض کرد و کتیبه‌ها به تدریج از ورودی منازل حذف شدند. برای مثال، یکی از زیباترین سردرهای دوره پهلوی دوم مربوط به خانه پروفیسور حسایی است که به شعری از سعدی مزین شده است. نصرالله حدادی، تهران‌پژوه در این باره می‌گوید: «اغلب ثروتمندان و متمولین به‌ویژه مردان سیاست و درباره به داشتن خانه‌های زیبا با سردرهای آنچنانسی تمایل

حکایت سردرهای ساده و سکوی پیرنشین

اینکه ورودی خانه محل رفت و آمد اهل خانه و مهمانان بود، سردر منظره‌ای زیبا داشته باشد. به همین دلیل خانه ثروتمندان بین مردم به خانه‌های سردر آجری مشهور بود. معمولاً حتی برای معرفی افراد و موقعیت اقتصادی آنها از این جمله که «فلانی صاحب خانه نما آجری است» استفاده می‌کردند. نمای آجری

داشتن در واقع نشانگر این بود که مالک خانه تمکن مالی خوبی دارد. ثروتمندان و افراد مشهور معمولاً سردر خانه‌هایشان را با آجر و با اشکال و نوشته‌های مختلف تصویرسازی می‌کردند. اما بر عکس، سردر خانه مردم عادی تزئینات خاصی نداشت. افراد عادی سردر خانه‌هایشان خشت و گل و درهایشان معمولی بود. البته بسته به ذوق صاحبخانه، گاهی اوقات در سردر خانه‌های مردم عادی هم روی کاشی کلمه‌ای یا دعای توسلی از ائمه (ع) نصب می‌شد. به گفته این تهران پژوه، خانه‌های قدیمی به این شکل بود که دو طرف در ورودی سکوی پیرنشین داشت و برای اینکه افراد خانه یکدفعه وارد کوچه نشوند این در ورودی کمی عقب‌تر بود. البته بعضی خانه‌ها هشتی یا نیم‌هشتی داشت. گاهی خانه‌ها یک هشتی داشت با ۲ یا ۳ سکو که از داخل خانه می‌توانستیم وارد شویم. در این سبک معماری سردر به گونه‌ای بود که در داخل قرار می‌گرفت و به داخل کوچه دید نداشت و بیشتر نقوشی هم که بالای آن بود با کاشی فیروزه‌ای شکل می‌گرفت. بعضی‌ها هم با آجر این نقوش را به صورت قطار بند به شکل‌های مختلف درست می‌کردند.

از دوره قاجارها که تهران لباس پایتختی بر تن کرد، حال و هوای این شهر، سبک زندگی و نیز خانه‌سازی حسابی تغییر کرد و تهران بنا بر سلیقه حکام وقت هر روز پوست انداخت و چهره عوض کرد تا دارالخلافه که از آن به‌عنوان پایتخت یاد می‌شد، از بافت روستایی‌اش کنده شود و شکل و شمایل شهری به‌خود بگیرد.

یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که از همین دوران مطرح شد، سبک معماری و خانه‌سازی در تهران بود. در این میان ساخت سردر به‌عنوان نمای ورودی خانه که در واقع نشانگر هویت و اعتقادات فرهنگی و از همه مهم‌تر طبقه اجتماعی و اقتصادی مالک خانه بود، یکی از عناصر خانه‌سازی محسوب می‌شد. این ماجرا و سبک معماری در دل محله‌های مرکزی تهران مثل پامنار، بازار، اودلاجان و سنگلج به وضوح قابل رؤیت بود.

نصرت‌الله حدادی، تهران پژوه در این باره می‌گوید: «در تهران قدیم اکثر خانه‌ها از خشت و گل ساخته می‌شد و به همین دلیل سردر در خانه‌ها هم می‌توانست خشت و گل باشد. البته برای ساخت نمای خانه‌ها از آجر استفاده می‌شد و اغلب سعی می‌کردند با توجه به

موضوع:
ساده‌ترین
سردرها و کتیبه‌ها

موقعیت:
بازار، اودلاجان،
پامنار

هنرنمایی معماران با سردرهای هزارنقش

سیر تحول سردرهای خانه‌ها در می‌بایم که معماری سردرها در دوران پهلوی دچار تحول می‌شوند و در حال حاضر نیز شاهد بازگشت سردرها در معماری جدید تهران هستیم.»

در اوایل دوره پهلوی به دلیل گرایش به سبک تاریخی، سردر خانه‌های تهران به نمادهای ایران باستان منقش شد اما رفته‌رفته در دوره پهلوی دوم با به‌کارگیری معماری غربی، تزئینات نمای ورودی‌ها رو به سادگی رفت و کتیبه‌ها به‌تدریج از ورودی منازل حذف شدند.

استاد میرعمادی سردرها و کتیبه‌ها را هویت هر خانه معرفی می‌کند و می‌گوید: «سردر خانه هویت ساکنان آن خانه بود. اغلب نوشته‌هایی که بر کتیبه‌ها نقش می‌بست نیز گویای اندیشه و باور صاحب‌خانه بود. سردرها، حریم خانه نیز محسوب می‌شدند. برخلاف معماری آشفته مدرن، معماری سنتی از همان ورودی خانه براساس هدف و هویت خاصی شکل می‌گرفت. اگر چه سردرها در معماری دنیا وجود دارند، ولی سردرها ما به‌دلیل فرهنگ خاص ایرانی‌ها بسیار جذاب و هنری هستند.» به گفته استاد میرعمادی، پیشکسوت معماری، تهرانی‌های متمول اغلب سردرهایشان را با کتیبه‌های کاشی‌کاری شده با هزاران نقش و طرح و آجرکاری‌های مدور و خاص مزین می‌کردند. مردم عادی هم از گچبری در نمای سردرها بهره می‌بردند.

اشکال مختلفی از سازه‌های ساخته‌شده بالای در ورودی خانه‌ها در معماری خانه‌های تهران از دوره قاجار تا به امروز دیده می‌شوند. در معماری دوره قاجار سردر منازل یکی از اجزای اصلی ورودی‌ها به‌شمار می‌رفت و خانه‌ها دارای سردرهای مجلی بودند که در آنها انواع کتیبه‌ها قرار می‌گرفتند.

استاد ابوالحسن میرعمادی، پیشکسوت معماری و عضو هیأت‌مدیره انجمن مفاخر معماری ایران درباره معماری سردرهای خانه‌های تهران می‌گوید: «طراحی سردر هنری ظریف و کاربردی است که هویت و زیبایی را به ورودی ساختمان می‌بخشد. سردرها می‌توانند فراتر از یک قاب ساده برای در، نمادی از کاربری تاریخ و فرهنگ باشند. سردرها جزء جدانشدنی معماری خانه‌های تهران بود. تنها شکل و فرم آنها بنا به اینکه خانه متعلق به اعیان و اشراف بود یا مردم عادی فرق می‌کرد و این تفاوت در شکل و طراحی سردر و مصالح به‌کاررفته در آن تأثیر داشت. سردرهای سبک صفویه، سبک قاجاریه، سبک پهلوی و دوران امروز در تاریخ معماری ما جایگاه خود را دارند. البته در معماری تهران سردرهای دوره قاجاریه آغازگر هستند. با مرور

موضوع:
معماری
سردرهای
خانه‌های پایتخت

موقعیت:
خانه‌هایی
به سبک معماری
قاجاریه
پهلوی و مدرن

راز قرینگی سردرهای قدیمی

موقعیت:
همه مناطق
تهران

موضوع:
سردرهای
قرینه تهران

در ایران باستان معماری خاصی به نام معماری پارسی وجود داشت که در آن از قرینه‌سازی یا بخت‌سازی در بخشی از بنا استفاده می‌شد، مثل کاخ‌ها، عبادتگاه‌ها یا تالارها. در مجموعه کاخ‌های تخت جمشید، آرامگاه‌های نقش رستم یا کاخ شوش و دیگر مکان‌های مربوط به معماری ایران باستان این قرینه‌سازی به‌کار رفته است.

وقتی اسلام به ایران وارد شد بعد از مدتی در هنر و معماری تغییراتی ایجاد کرد و مفاهیم برگرفته از اسلام یکی از مهم‌ترین عوامل شکل‌دهنده به آن شد. در معماری اسلامی بیشتر از آیات قرآن و اسامی متبرک آمده اظهار (ع) به‌عنوان برجسته‌ترین ابداعات هنر اسلامی استفاده شده است، اما قرینه‌سازی در سردر خانه‌های تهران، طبق اطلاعاتی که موجود است به دوره قاجار برمی‌گردد.

علیرضا عسگری، پژوهشگر، درباره سردرهای قرینه برخی خانه‌های پایتخت چنین توضیح می‌دهد: «از دوره قاجار بعضی از کتیبه‌های سردر خانه‌ها که از اسامی حسنی بودند به شکل قرینه کار شدند. این کتیبه‌ها اغلب با هنر کاشی‌کاری و توسط معمار بنا اجرا می‌شد. در منطقه ۱۲، محدوده میدان محمدیه هنوز خانه‌هایی وجود دارند که سردر آنها از اسامی متبرک قرینه «یا علی» و «یا محمد» استفاده شده است.»

پارسا جعفری افشار، پژوهشگر، درباره راز سردرهای قرینه می‌گوید: «در معماری این نوع سردرها بیشتر جنبه زیبایی برجسته است. برخی از صاحب‌خانه‌هایی که از این نوع قرینه‌سازی در سردر خانه‌هایشان استفاده می‌کردند بر این باور بودند که وقتی مهمانی از در وارد می‌شود اگر از سمت راست وارد شود، از زیر نام متبرک عبور می‌کند و اگر از نیمه چپ در ورودی نیز وارد خانه شود باز هم از زیر اسم متبرک رد می‌شود و لطف صاحب نام شامل حال مهمان خواهد شد.»

تولد کتیبه‌سازها در خیابان الماسیه

موقعیت:
خیابان
باب‌همایون

موضوع:
مجمع‌الصنایع

بسیاری از سردرها و کتیبه‌هایی که از دوره قاجار در پایتخت ساخته شد حاصل ذوق و هنر افرادی بود که تحت عنوان «کاشی‌گر» یا «کاشی‌پز» فعالیت می‌کردند و برخی از آنها در مکانی به نام مجمع‌الصنایع که با ایده امیرکبیر در حوالی بازار تهران شکل گرفت چنین مهارتی را آموخته بودند. امیرکبیر بعد از راه‌اندازی دارالفنون و تجمیع دروس آموزشی در این مدرسه تاریخی به صرافت افتاد که تشکیلات مشابهی را برای صاحبان صنعت ایجاد کند. داریوش شهبازی، تهران‌پژوه در این باره می‌گوید: «تبت امیرکبیر از راه‌اندازی مجمع‌الصنایع، مدیریت انباشت دانش و تجربه صنعتگران تهرانی بود. امیرکبیر بر این باور بود که اگر می‌خواهیم در صنعت پیشرفت کنیم باید تشکیلاتی مثل دارالفنون در تهران ایجاد کنیم.»

در نقشه‌ی کرشنیش و نجم‌الدوله موقعیت مجمع‌الصنایع در ۲ نقطه دیده شده است. این تشکیلات ابتدا در سبزه‌میدان و بازار صندوقدار و بار دوم در حوالی ارگ سلطنتی ایجاد شده و نسل نخست استادکارهایی که بسیاری از کتیبه‌های تهران را ساختند در مجمع‌الصنایع تربیت شدند. هنرمندان و صنعتگران بسیاری در مجمع‌الصنایع مشغول به کار شدند و برخی حجره‌ها به کاشی‌پزها و کاشی‌گرها اختصاص داده شد. برخی از آنها زیر نظر استادکارهایی مثل حسین خاک‌نگار مقدم، ملقب به حسین کاشی آموزش دیدند و در ساخت برخی سردرها و کتیبه‌های تاریخی تهران مشارکت کردند. حسین کاشی کسی بود که سردر باغ ملی، سردر بانک شاهی، کاشی‌کاری رواق حضرت عبدالعظیم و... را انجام داد و یکی از استادان مجمع‌الصنایع بود.

شهبازی می‌گوید: «بعد از قتل امیرکبیر، حسین قلی‌خان معیرالممالک مدیررست مجمع‌الصنایع را بر عهده گرفت. در آن دوره، استادکارها کنار شاگردان فعالیت می‌کردند تا تولید و انتقال دانش به‌طور هم‌زمان انجام شود اما این شرایط دوام چندانی نداشت.»

تکامل سردرها در معماری خانه‌ها

می‌شد. رخ‌بام در واقع قطار بندی تزئینات ساختمان در لبه دیوار و بام را شامل می‌شود. البته به جز رخ‌بام، طاق‌نما، قرنیز و... هم از دیگر عناصر مهم معماری و سردرها شد.

مسجد و مدرسه شهید مطهری امروز (سپهسالار سابق) در چهارراه سیروس، نمونه دیگری از این سبک معماری متفاوت و ترکیبی محسوب می‌شوند که تمام نمای ورودی به‌عنوان بخشی از نمای کلی بنای طراحی شده است. در این حالت تا حدودی بیشترین ارتباط بین نمای ورودی با نمای مجاور آن فراهم شده است. البته از دوره پهلوی دوم به بعد که سبک معماری غربی در تهران رواج پیدا کرد توجه به سردرها با این شکل و شمایل و تزئینات کمتر شد و اغلب خانه‌ها دارای نماها و سردرهای ساده به سبک غربی شدند. همچنین سردری در خیابان ولی‌عصر (عج)، خیابان سخنور، پایین‌تر از خیابان جمهوری، روبه‌روی بیمارستان نجم‌آبادی وجود داشت که چشم‌نواز بود اما متأسفانه کل بنا را تخریب کردند اما سردر زیبای آن همچنان باقی است.»

موضوع:
م تفاوت‌ترین
سردر و کتیبه
(تلفیقی از چند
سبک معماری)

موقعیت:
محله سرپولک،
امامزاده حبیبی،
سرچشمه

در سبک معماری درون‌گرای تهران قدیم که تا اواخر دوره قاجار امتداد یافت اغلب سردرهای خانه‌ها ساده و بدون تصویرسازی بود. در این دوران کمتر به نمای بیرونی خانه‌ها اهمیت داده می‌شد. این روند در دوره پهلوی اول تغییر کرد و روند تحول ادامه یافت تا اینکه در دوران پهلوی دوم طرح‌های متنوع‌تری در خانه‌سازی رواج پیدا کرد که مورد توجه عام و خاص قرار گرفت. اغلب ثروتمندان و افراد شاخص دنبال این بودند که با ترکیب چند سبک معماری متفاوت زیباترین سردر را برای ورودی خانه‌شان تعبیه کنند. محمود منیعی، تهران‌پژوه در این باره توضیح می‌دهد: «تقریباً از اواخر دوران قاجار بود که معماری درون‌گرای تهران به سمت برون‌گرایی پیش رفت و پنجره به‌عنوان یک عنصر مهم در نمای خارجی بعضی از خانه‌ها مورد استفاده قرار گرفت و نحوه ترکیب معمارانه آن با فضای ورودی در ساخت و ساز خانه‌ها مدنظر قرار گرفت. اضافه شدن رخ‌بام یکی از مهم‌ترین عناصر تزئینی محسوب

هنر مهاجران در پایتخت

موضوع:
طایفه‌های
کتیبه‌ساز

موقعیت:
میدان
توپخانه

همچون کاشی‌کاری، اسلیمی، آجرکاری و فلس‌ماهی تبلور پیدا می‌کند و دسته آخر تزئینات اروپایی شامل گردنبندی‌ها، برگ‌برگی یا گلدانی و گل‌فرنگی است که در دوره قاجار وارد معماری ایرانی شد. لندنی‌کاری‌ها و گچ‌بری‌هایی که از معماری دوره قاجار به جا مانده به همین دسته تعلق دارد.

داریوش شهبازی، تهران‌پژوه درباره ابداع انواع کتیبه‌های آجری با نقش کاشی در پایتخت می‌گوید: «کتیبه‌های آجری با گذشت زمان توسط معمارها و هنرمندان قدیمی به نسل‌های بعدی منتقل شده و انواع کتیبه‌سازی مثل شطرنجی، لوزی، زیگزاگ، رج‌چین، گیاهی، حصیری، جناقی، قطارچین و... را ابداع کردند. این کتیبه‌ها بیشتر روی سردر یا پنجره خانه‌های قدیمی و تاریخی اودلاجان اجرا می‌شد و بسیاری از آنها با گذشت زمان از بین رفت.» یکی از اصول کتیبه‌سازهای دوره قاجار این بود که نامشان را روی کاشی‌ها حک نمی‌کردند و به همین دلیل نام معدود کتیبه‌سازهای دوره قاجار روی کاشی‌های کتیبه‌های تاریخی به جا مانده است. کتیبه‌سازها یا

ساخت کتیبه‌های آجری و سردرها شامل سردر خانه‌ها، سردر پنجره‌ها یا سبزه‌سازها که اقتباسی از معماری غربی است در دوره قاجار رونق گرفت و در تهران به‌شدت مرسوم شد.

کتیبه‌سازی برای آشنایی با هویت خانه‌ها و شناخت اعتقادات ملی و مذهبی صاحب‌خانه‌ها بود و در تهران دوره قاجاری که معماری درون‌گرا داشت، طرحی نو به حساب می‌آمد. کتیبه‌های روزگار قدیم تهران را به ۳ دسته می‌توان تقسیم کرد؛ دسته نخست شامل تزئیناتی مثل گل‌نیلوفر یا فرشته‌بالدار و نبرد انسان با موجودات اساطیری و... به دوره ایران باستان تعلق دارد. دسته دوم عناصر تزئینی که در کتیبه‌ها به چشم می‌خورد بر گرفته از معماری اسلامی است و در هنرهایی

بهترین قصه‌های تاریخی تهران
جایزه می‌گیرند

صفحات «روایت تهران» که پیش روی شماست، به انعکاس روایت‌های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت‌ها و نام‌آوران، خیابان‌ها و گزرها، واقعه‌های تأثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد. با عکس‌های بازمانده از خاطرات تهران دیرروز و قصه‌ها و ماجراهای پس‌پشت این عکس‌ها، شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما ارسال می‌کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه‌ای تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره تماس ما: ۰۲۲-۲۳۴۵۵۴۴۶-۴۶۲، mahaleh@hamshahri.org، ۲۲۰۴۶۰۶۷

کسب و کار با طلب شفا و رزق

روزگاری نه چندان دور کتیبه‌های نصب‌شده بر سردر مغازه‌ها در تهران قدیم، روایتگر شغل، پیشه و کارکرد این اماکن بود و هر شغل مضمون آیه و کلام نوشته شده روی کتیبه را تحت تأثیر خود قرار می‌داد. به همین خاطر کتیبه‌های مغازه‌های عطاری، املاکی و...

با یکدیگر متفاوت بودند. ورودی هر مکان نخستین و مهم‌ترین حلقه ارتباطی افراد با فضاست و از دو منظر عینی و ذهنی برای افراد حائز اهمیت است. سردرها و کتیبه‌ها از جمله مؤلفه‌های عینی است که در همان ابتدای راه از دیگر مؤلفه‌ها پیشی گرفت و توجه مخاطبان را به خود جلب می‌کند.

علیرضا عسگری، پژوهشگر که در این زمینه تحقیق کرده است، درباره ویژگی‌های کتیبه‌های مشاغل می‌گوید: «سردر خانه‌ها و کتیبه‌ها یکی از قسمت‌هایی بود که حرفه، اعتقادات، باورها و سنت‌های گذشته مردم تهران را منعکس می‌کرد. برای مثال، اگر صاحب خانه به زیارت مکه رفته بود، تصویر درختان سرور را بالای سردر خانه‌اش گچبری می‌کرد و مردم با دیدن این تصاویر می‌دانستند که اینجا خانه یک حاجی است. این ویژگی برای مشاغل و کسب و کار افراد به‌ویژه در محله‌هایی مانند بازار، اودلاجان، سنگلج و... هم صدق می‌کرد. اهالی در کوچه پس‌کوچه‌های تهران قدیم وقتی بر پیشانی مغازه‌های کتیبه «هوالشافی» یا آیه شریف «یا آیه شریفه دَوَاءٌ وَ ذِكْرُهُ شِفَاءٌ» یا «مَنْ يَجْعَلِ الشَّفَاءَ فِيمَا يَشَاءُ مِنَ الْأَشْيَاءِ» را می‌دیدند، درمی‌یافتند

که با دکان «عطاری» روبه‌رو هستند. صاحبان این حرفه به تفسیر این فراز از دعای کمیل «ای که نامش دوا و ذکرش شفاست. ای که بنهد شفا را در هر چیزی که خواهد، ای مرمهر درد همه دردمندان، لباس عافیت برتن همه بیماران ببوشان. آمین یا رب العالمین» اعتقاد داشتند و مدام آن را زمزمه می‌کردند. همچنین تاجران برای کسب روزی بیشتر بر سردر حجره‌شان کتیبه «هوالرزاق» و املاکی‌ها هم آیه معروف «هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي» (این از فضل پروردگار من است) ایخشی از آیه ۴۰ سوره نمل را نصب کرده‌اند. از این تابلو برای شکرگزاری در سردر مغازه‌ها و هر آنچه خدا عطا کرده استفاده می‌شد و میان کاسبان این صنف بسیار مرسوم بود. ابعاد این تابلوها هم در تناسب با محل نصب و نیاز مشتری تغییر می‌کرد.

موضوع: نقش مشاغل در کتیبه‌ها
موقعیت: بازار

کتیبه کهن طهران

موضوع: قدیمی‌ترین کتیبه تهران
موقعیت: امامزاده یحیی (ع)

سید محمد تقی مصطفوی کاشانی، باستان‌شناس، نویسنده و مترجم، قدیمی‌ترین کتیبه نصب‌شده در میان سردرهای تهران را کتیبه فیروزه‌ای رنگ دز بقعه امامزاده یحیی (ع) می‌داند و تصاویر آن را نیز در کتاب آثار تاریخی طهران منتشر کرده است. این لوح در اصل در پایین قسمت خارجی دیوار خشتی ساختمان بقعه امامزاده یحیی قرار داشته، اما در زمان بازسازی ساختمان بقعه، به مدت ۲ سال در موزه ملی ایران به امانت سپرده شد.

محمود متیعی، تهران‌پژوه درباره این کتیبه می‌گوید: «شکل این کتیبه مستطیل و طول (ارتفاع) و عرض آن ۲۹×۴۴ سانتی‌متر است. لوح مشابه آنچه مرحوم مصطفی تصویر آن را در کتاب خود منتشر کرده، بالای سردر واقع در ایوان شمالی ساختمان جدید امامزاده نصب شده، اما یک نمونه

کاملأ مشابه نیز در بخش دوران اسلامی موزه ملی نگهداری می‌شود. هر چند که پژوهشگران هنرهای ایرانی و اسلامی اعتقاد دارند لوح موجود در موزه ملی باید نمونه اصلی باشد و لوح موجود در بقعه امامزاده یحیی، در واقع یک مولاز جدید از لوح اصلی است. در بخش فوقانی لوح، کتیبه‌ای به خط کوفی و حاوی شهادتین وجود دارد. در پایین آن نیز کتیبه کوفی دیگری که از پایین حاشیه راست تا انتهای حاشیه چپ ادامه دارد، شامل آیه ۵۵ سوره مائده به شرح زیر وجود دارد: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ». درون طرح محرابی میان لوح نیز کتیبه‌ای به خط نسخ حاوی تاریخ و نام مدفون به چشم می‌خورد که مرحوم مصطفوی متن آن را به شرح زیر تشخیص داده است: «... ابوالوفان ابوالقاسم بن ابوالعباس... آیه ۵۵ سوره مائده در کتیبه، از آیاتی است که شیعیان برای حقانیت ولایت امیر مؤمنان علی (ع) به آن استناد می‌ورزند؛ بنابراین این اثر تاریخی را می‌توان سند و شاهد کهنی برای تشیع در تهران در سده هفتم معرفی کرد. همچنین به نظر می‌رسد که این لوح مزار، قدیمی‌ترین اثر کتیبه‌دار در محدوده تهران قدیم محسوب می‌شود.»

رنگ رخساره خبر می‌دهد از سر ضمیر

یکی از زیبایی‌های سبک معماری تهران قدیم مربوط به ترکیب رنگ‌هاست؛ موضوعی که تهرانی‌ها به‌ویژه در ساخت سردر ورودی خانه‌هایشان به آن توجه می‌کردند و این خصیصه در مواردی از جیب پر پول مالک خبر می‌داد. البته این تمرکز یافتن بر رنگ سردر ورودی هم به مرور زمان پررنگ شد چون در ابتدا با توجه به سبک معماری درون‌گرای متداول دوران قاجار، به رنگ و لعاب در ظاهر بناها و عمارت‌ها توجه چندانی نشان داده نمی‌شد و در نهایت کسانی که تمکن مالی داشتند، برای تنوع و زیبایی دیوارهای ورودی منازل لابه‌لای جز آجرها را با گچ سفید می‌کردند. نصرالله حدادی، تهران‌پژوه در این باره می‌گوید: «در تهران قدیم نما و سردر خانه‌ها اغلب آجری بود و این بستگی به وضعیت مالی و سلیقه مالک آن داشت که تا چه میزان به عناصر چشم‌نواز و رنگ در زمان ساخت سردر توجه کند. سردر خانه‌ها یکی از نماهای بیرونی و مقابل دید عموم بود که برای زیباتر شدنش اغلب دست به دامن کاشی‌کاری یا مقرنس‌کاری می‌شدند و بین درزها

موضوع: اهمیت رنگ‌ها در سردر ورودی
موقعیت: پامنار، کوچه امامزاده یحیی، خیابان صفی‌علیشاه، ناظم‌الاطبا

را هم با رنگ‌های مختلف تزئین می‌کردند. البته باید توجه داشت که در معماری تهران قدیم و در مقایسه با امروز، ترکیب رنگ‌ها تنوع زیادی نداشت. به همین دلیل رنگ غالب و رایج بیشتر آبی و به‌ویژه آبی فیروزه‌ای بود.»

حدادی ادامه می‌دهد: «رنگ گل‌رس بین گچبری‌ها یکی دیگر از رنگ‌های متداولی بود که برای ساخت نماها و ورودی‌ها به کار می‌رفت و دلیلش استفاده از نماهای آجری بود. همچنین رنگ‌های اخرازی، ارغوانی، نیلی و بنفش از دیگر رنگ‌های رایجی بود که برای رنگ‌آمیزی سردرها و نماهای تهران قدیم مورد استفاده قرار می‌گرفت.»

هر چند این روزها به موضوع سردرها و اهمیت ظرافتی که در طراحی و رنگ‌آمیزی آنها به کار می‌رود کمتر توجه می‌شود، اما هنوز نمونه‌های چشمگیر سردرهای خانه‌های قدیمی به یادگار مانده از دوران قاجار و پهلوی اول و دوم در محله‌های مرکزی مانند پامنار، امامزاده یحیی، اودلاجان و سنگلج باقی مانده است.

